

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Literatur-Tidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Literatur-Tidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. I. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_288-txt-root.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Literatur-Tidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro

ved

N. F. S. Grundtvig, *Personel-Kapellan.

Efter den søde Kløe kommer den sure Svie.

Et dansk Ordsprog.

Kiøbenhavn 1816. Trykt og forlagt af A. Seidelin.

2
3

Danske Læsere ere saa vandte til at see mine Arbeider forhaanede hvorsomhelst de nævnes, og mig behandlet som en Pog eller Pesthuuslem, at de Fleste ventelig ansee det for et halvt Underværk at Literatur-Tidenden og Athene, der hidtil have overvældet mig med Grovhed, paa eengang synes at ville vende Karret om og drukne mig i deres Roes. Det vil derfor vist synes Mange underligt og utaknemmeligt at jeg, langt fra at fryde mig, ret inderlig harmes, og behandler de Flyveblade med en Haardhed jeg aldrig har brugt imod dem, naar de aabenbar nedsatte og forhaanede mig. Dog Man faaer at undres og jeg kan kun svare: *nimum ne crede colori!* latet angvis in herba. Hvor nødig Bemeldte har villet til at anmelde et Arbeide af mig, de *for Skams Skyld*, ei turde haane, men nødtes til at rose, det viser sig jo alt klarlig deri at Athene tøvede *fire* og Literatur-Tidenden *fem* Maaneder med at omtale en Bog, 4der efter deres egen Dom handlede om et vigtigt Fædrenelands-Anliggende, som fortjende at lægges Folket paa Hjerte. Havde da Athene end blæst høiere i Roestrompeten, havde end Literatur-Tidenden maskeret sig bedre, havde de end ikke begge stræbt at kaste Skygge paa *Præsten* netop ved at rose Digteren og de Gamles Oversætter, de skulde dog kun havt Skam til Takke, fordi de hverken havde Mod til at tie, til at trodse, eller til at vedgaae deres forrige Uforskammenhed mod en Skribent, der dog vel ikke pludselig ved et Mirakel er blevet omskabt til den sindige Boglærde og ypperlige Digter de nu fandt i ham. Men da nu Athene taler med den latterligste Fornemhed om hvad hun ikke forstaaer, da hun midt under Rosen vedbliver at haane det Subject der har gjort Arbeidet hun udbasuner, og skeeler til Roskilde-Riim m. m. som om det var ingenting mod de Smaaavers i Prøverne, da hun, under Lovtalen over og Efterabelsen af min Stiil, med Kiendermine bedømmer og retter den, hvor kan jeg da andet end harmes over saadan Usselhed!

Da Rec. saa elendig spotter med min præstelige Sang og Fortale, og skammer sig ikke ved haanlig at sige at jeg blæser i Trompet ved Fædres Grave, da Meningens af hans hele Recension er den, at 13500 Rgbankdir. er vel meget sforlangt af *to Riger* til Udgaaven af deres Rigskrøniker, at vel er jeg slumpet til at oversætte baade Saxos og, hvad da ikke vil sige stort, Snorros Prosa ret godt og flydende, vel er det ligefrem at en saa øvet Digter kan gjøre nette Vers, men Prosaen smager dog mangansteds stygt af Borgestuen, og Snorros Vers som egenlig var hvad Man behøvede mig til, og som jeg meget let kunde oversat godt, dem har jeg skilt mig saaledes ved, at han ikke tager i Betænkning at erklære, at de ere forhutlede og at Arbeidet forsaavidt er mislykket; uagtet Man kunde *fordre* noget ganske Andet af den der *ønsker med Folkets rigelige Understøttelse* at levere en nye Oversættelse af Snorro; da dette, som hver Læser selv kan see, er Recensionens Mening, udtrykt for det meste med dens egne Ord, saa er det dog vel aabenbart at den er myntet paa, saavidt det gik an, at nedsætte mit Arbeide og *end mere mig* i Folkets Øine, og hellere hindre end befordre det Anliggende *hvis Sag jeg talde*. Skulde jeg maaskee nu lade, som jeg saae ikke Sligt, takke for naadig Dom, og være glad ved at den Boglærde og Digteren fik en lille Priis paa Menneskets og Præstens Bekostning? Ja, da beviisde jeg rigtig nok at jeg var det usle, forfængelige Menneske Man har villet gjøre mig til, at jeg fortjende den haanlige Medførfart jeg har fristet, thi foragtede jeg ikke Athenes og Literatur-Tidendens Roes, saa længe de forresten syngte deres gamle, elendige Gadevise, da burde jeg jo og bøie mig under deres Tugt, vilde jeg have deres Rosiner, maatte jeg og kysse deres Riis; harmedes jeg ikke ret inderlig over at roses paa min Christendoms og Præstefærds Bekostning, da var jeg en nederdrægtig Hykler,

der for Verdens Flødeskind gjorde Forbund med Helvede. Men ikke saa, den Roes der ydes mig i det Blad der har skiældt mig for en kaad, vankundig Pog, en forrykt Pesthuslem, en onskabsfuld Fanatiker, da jeg talde reen og bibelsk Christendom, den Roes der ydes mig i Literatur-Tidenden, som i tre Aar har stræbt at brændemærke mig, og aldrig anmeldt Andet af min Skrift, end hvad den for Verden kunde være bekiendt at haane og nedrive; den Roes tilligemed den der ydes mig i – Athene, den skal ikke være spildt, den skal staae som et mærkeligt Vidnesbyrd om, med hvad Ret hine Blade, *efter deres egen Dom*, have behandlet mig saa foragtelig, den skal binde deres Mund eller beskiæmme dem, naar de igjen om mig vil synge deres gamle Vise, men Skam til Takke det skal de i alle Maader have. Forgiæves skal de prøve paa at udskyde Præsten af det Digterlag og boglærde Samfund, hvori de efter deres egen 7Dom, maae lade de Gamles Oversætter staae, beskiæmmede skal de vorde, naar de vil indbilde Folk at Præsten er gal naar han prædiker, men klog naar han oversætter, klog, naar han oversætter Saxo og Snorro, men gal, naar han oversætter Bibelen, at det er vigtigt at holde fast ved menneskelige Ord, naar Man vil vide deres Forfatteres Mening og ei give sin egen isteden, men galt at holde fast ved *Guds Ord*, naar Man vil vide *Hans Mening*, at selv den bedste *Omskrivning er i Historien ingen, men den vilkaarligste i Salighedens Sag den rette Hjemmel*; forgiæves skal de stræbe at indbilde Folket, at Præsten under Rokkeloren vel er en fornuftig, boglærd Mand og Digter, men forvandles flux til en Pog og Galning, som hver en Puge-Skolemester kan oversee og endevende, som i hvert Vinkel-Institut og Børnehus skal ydmyg tage imod Tamp og Ørefigen, saasntart han siger, han har Præste-Kjole under Kappen og axlede kun denne fordi hans Sognevei er ved Udskiftningen forlænget, og Vinterveien sølet; forgiæves skal de prøve dette plumpe Spil, som de har alt begyndt, og beskiæmmede skal de nødes til, enten at forstumme eller modsige sig selv, enten lade mig have Fred, eller lade min Tale skee Ret.

8Nu er jeg omtrent færdig med Athene og færdig med Begges Roes, men hvor usel end Recensionen er i det Enkelte som i det Hele, saa vil jeg dog, da den giver sig Mine af Grundighed og Upartiskhed, giennemgaae den nøiagtig, og revse den med en Strængthed, som netop her er paa sit Sted, da Rec. ei vil have med Præsten men kun med de Gamles Oversætter at gjøre, og jeg altsaa her intet Forhold har til ham uden som Aand og Boglærd, den er end mere paa sit Sted, fordi Rec. stræber at undergrave hvad han ei kan rokke, at bagsmække det Arbeide hvis Kind han klapper, at bagtale den Digter han roser i hans Ansigt, den er endelig paa sit Sted fordi det er en Barmhjertigheds Gierning at blotte Literatur-Tidenden i al sin Uselhed, og bidrage til at den dog snart maae ophøre at beskiæmme boglig Konst i Danmark og forvirre alle dem der ændse dens *almindelige Røst*.

Jeg vil her forbigaae Recs. smukke Indledning, forbeholdende mig til Slutning at anmærke dens smaa Curiositeter, jeg vil om Trompeteren ved *Fædres Grave* kun anmærke at det ikke er mig, men den og den der taler om de gamle Potteskaar som om en Herregaard &c. det er kun paa *Kirke-Svalen* jeg er en Trompete, og det af et ganske andet Slags end de 9velbekjendte Trompetere i Literatur-Tidenden, i hvis Lag jeg derfor ydmygst frabeder mig Optagelse. Jeg har al mulig Respect for den stakaandede Glæde Rec. føler over den skønne Dragt hvori de gamle Skrifter nu *muligen kunne træde frem*, ventelig naar Rec. kunde skalte og valte med min Stiil og mine Evner som han vilde, og jeg standser først studsende ved den dybsindige Conjectur, at jeg ventelig, ved at udgive *Prøver, tillige* har ønsket at erfare Andres Dom over mit Arbeide. Mig synes at Rec. kunde faaet Vished i denne tvivlsomme Sag af mine Anmærkninger S. 6. 42. 64. 86. 87. men ansaae han det desuagtet for tvivlsomt om jeg ønskede at erfare *Somme Andres Dom*, f. Ex. *hans*, da roser jeg Tvivlen, men vilde ønske han havde løst den bedre, og gjort hvad jeg ønskede, thi jeg ønsker aldrig at Fluere skal sætte sig paa mine Bøger, og maae smække dem, naar de komme, og er dog inderlig kied af det Drillerie og den Smækken, som i en slig September jo faaer aldrig Ende.

Jeg veed ikke ret, om jeg efter denne Vurdering af Recs Dommerkald, kan, uden at rødme, fortælle mine Læsere at han, efterat have sagt om Saxos aandfulde og for sin Tid beundringsværdige Latinitet, at den stundum er dunkel og ofte formedelst sine tilspidsede Sentenser 10og hyppige Antitheser *svær* at oversætte, at han derpaa ordenlig siger, at min Oversættelse er forfattet med Aand, at Sproget bevæger sig frit i samme og dog vedbørligen slutter sig til Texten. Tænk engang! der sidder altsaa, efter Recs. Mening, ikke blot et forslagent Hoved paa den Peer Degn, men han kan endogsaa forstaae den Saxo Gramatica som har forbedret det latinske Sprog, og oversætte ordenlig baade panis gravis og panis finis, og ihvor fort end Munden løber paa ham, løber den dog ikke fra Texten. Ih hvad, paa den Maade giver Peer Degn vel ikke Monsieur Rasmus Jeppesen, hvad skulde jeg sige, Hr. Erasmus Montanus med samt hans Logica som er hans Prækestol og hans Philosophia som er hans Kiæledægge, synderlig efter, saa er han jo, med Skam at tale om, alle Dage lige saa god som alle de Uhfeldske Toskillinger der gaae for gamle Dalere, saa skal han jo nu herefter hede den *lærde*, berømmelige Peer Degn, som baade kan de Lærdes Tungemaal, der er galt Latin, og kan, hvad de lade være, gjøre det til godt Dansk. Nu, det var min Tro Løier, og det siger Literatur-Tidenden! nu saa lever den da vist heller ikke længe, om ogsaa Verden skulde staae et Par Aars Tid endnu, den *phantaserer* jo, og saa lakker det vist mod *Fældenden*, den glemmer sig selv, og maae 11da vist være Lethe nær, den roser en Peer Degn som er løbet ud af *dens* Daarekiste og maae altsaa være gaaet fra *sin* Forstand.

See, saa kan jeg da nok være den Roes bekiendt, især da den er meget viselig *forsat*, som vi strax skal see, naar vi har hørt Rec. sige, hvad vi vel maae lægge Mærke til for Følgernes Skyld, at hvor Saxo har givet *Phraser*, kommer det vist nok ikke an paa at udtrykke de enkelte Ord men den hele Menings Betydning.

Dog, bliver Rec. ved, har den friere Oversættelse et Par Steder medført Unøiagtighed. Nu, det var da intet Mirakel, men *hvor?* Først der, lyder Svaret, hvor der staaer om Kong Yngve, at han efterlod sig en Søn Sigvald, men du siger at han efterlod Sigvald Dannemarks Rige, thi vel staaer der strax efter at Sigvald var Konge i Dannemark, men derfor er det ikke sagt at han blev det strax. Det kalder jeg min Troe fiint, den Karl kan sin Logica, men for dog ikke at spille flere Ord paa ingenting, vil jeg tie og lade som jeg gav min Doctor subtilis et seraphicus (hvilken Titel jeg af Skilderiet seer igjen kommer i Mode hos de Lærde) Ret i, at Man bør tvivle om Saxos Mening her, eller forbedre hans Krønike med Recs. Conjecturer.

¹²Dernæst, heder det, er sociorum fugam seqvi quam spernere preoptavit oversat: han valgte hellere at flye med Flokken end at staae med Æren, da det dog efter Texten hedder: han valgte hellere at følge sine Stalbrødres Flugt end at foragte den. Det skal jeg ikke nægte er en haard Nød at knække, jeg mener naturligviis Recs. danske Stil, thi om jeg maae spørge: fløi Stærkodders Stalbrødre? thi kun i den Betydning kan jeg finde det kunde blive nogenlunde Dansk at *følge Flugten*, og da var den ei heller ganske at foragte, som udentvivi Recs. Rettelse er! Maae jeg atter spørge, om ikke den der følger den flygtende Skare, *flyer med Flokken*, ligesom hvo der paa Valen lader haant om Sligt, *staaer med Æren*, og hvori da egentlig *Unøiagtigheden* bestaaer? Maae jeg endelig spørge om denne Saxoniske *Phrase* ikke hører til dem det ikke kommer an paa at udtrykke ordlydende men kun meningstro?

Endvidere skal det være unøiagtigt at sige paa Dansk om Signe: i hendes Rangforordning stod Helten over Skiødehunden, og hende stak ei lyse Farver men kun klar Bedrift i Øinene, fordi Saxo paa sin Latinsk siger, hun tog mere Hensyn til de kiække end til de blødagtige, og beundrede ikke Skabningens men Bedrifters Fortrin. Synes Rec. ikke at en saadan Vending vilde i ¹³min Stil stikke af som Fluer i Kaal, især naar jeg dertil skulde føie hvad han ei forbedrer: hun vidste godt at Deilighedens Glimmer falmer brat i Manddoms Glands og Dyd er ei med Smukhed at opveie! Nei, Recs. Dansk er min Troe Peer Degn for høitrvænde, og vilde, om den fik Lov at raade, reent sparke hans Nodestol omkuld, saa han gik fra Tonen, og saa sad de stakkels Bønder og gabede uden alt *Hensyn paa Skabningens og Bedriftens Fortrin*. Forresten skal da nok, saavidt jeg kan forstaae, det Samme sidde i Recs. Skrue-Stikke som jeg har ladet springe, men han kommer ikke ret afsted med det *Hensyn* og det *Fortrin*, thi han er ligesom gaet i Staae ved insignia og respectum agebat og har ikke engang kunnet *give* paa Dansk Daad sit *Fortrin* for Deilighed. Endelig maae jeg spørge om Saxo ei her giver *Phraser*?

Qvæ vox (Signes Sang) ita Hegbarthi animum vegetavit, ut plus voluptatis in ejus promisso quam periculi in sua digressione reponeret har jeg oversat: Denne Tale vederkvægede Habor igjen, thi efter hans Tanker maatte Man vel gjerne gaee i Ilden for at faae saa glædeligt et Løfte, men Rec. siger, det skal *snarere* hedde: den Tale vederkvægede saaledes Hagbarths Sind at han fandt mere Lyst i hendes Løfte end ¹⁴Fare ved sin Vandring. Hvad skal nu jeg sige? jeg kan jo ikke nægte at Man meget *snarere* kunde blive Saxo qvit ved at oversætte Ord for Ord som Rec. ubekymret om hvad deraf flød, end, som jeg, først at bryde Hovedet over Meningen og siden tænke paa at udtrykke den rundt og ret, men Hastværk gjør Lastværk, det er et Dansk Ordsprog, for danske Folk skriver jeg, medens Rec. skriver for sig selv og sine gode Venner, og det faaer være mit Forsvar. Havde Rec. havt Noget at indvende mod min Formodning om hvor digressio hørde hen, da skulde han kommet efter min Anmærkning, og hjulpet mig tilrette, men havde han ikke andet at sige mig end at voluptas er Lyst og digressio Vandring, da havde han gjort bedst i at tie, thi det saae han vel jeg vidste, og at en farlig Vandring af Kiærlighed hedder paa deilig, fyndig *gammel* Dansk at gaee i Ilden for Noget, det skulde han dog vidst før han talde om Unøiagtighed, hvor han ingen *viser*. Saa skulde han og vide at det er ikke Dansk at finde *Lyst i Noget*, at den hele Vending er stiv og udansk, og at Ingen kan see hvor Rec. vil hen med sin *Vandring*, med mindre han kun vil hen og pirre mig for at faae Smæk, og da siger jeg: habeat! sua qvemqve trahit voluptas.

¹⁵Meningen af det vanskelige Sted: Quo evenit ut succisorum fructicum palus lethalis publico nuncuparetur eloquio, synes Rec. er ganske simpel, og sandt er det, ganske fattig er den efter Recs. Mening, og da al hans Underviisning bestaaer deri, at hvad Anders Vedel kalder *Mordkiær* skal herefter hede *Valkiær*, og jeg udtrykkelig havde erklæret at Sammenhængen ingenlunde taalde Vedels Oversættelse, synes mig det havde klædt kiønt, om Rec. enten havde tiet eller sagt: spørg min Hovmester! eller beviist at Vedels Mening lod sig forsvare, thi at han slaaer sin Simpelheds Stempel paa den, gientager hvad jeg selv har sagt at min Oversættelse forudsatte *een* haard Construction, og affærdiger mig, med hvad *han* om Folketroe finder rimeligt, det gjør ingenlunde Sagen klar, saadanne Magtsprog maae den Rec. ikke fægte med, som vil mestre mig, allermindst naar han selv indrømmer at jeg ret godt veed at handtere et vanskeligt Sted. Men, kan jeg troe, Naturen gaaer over Optugtelsen, og derimod kiender jeg kun det Huusraad at vinke op igjen, og det skal ikke manqvere.

Først maae jeg bemærke: at naar Man hos en Forfatter der skriver et fremmed Sprog finder en tvivlsom Ordføining maae Man, under ellers lige Omstændigheder, give den Fortrinet ¹⁶som rimer sig bedst med hans Modersmaal, og at Saxo ikke kan være nogen Undtagelse, indsees let, thi selv for at forstaae det hjemmegjorte Latin i vore Dage, er det jo ofte saare nødvendigt at kunne Dansk, og det uagtet Man maae kunne baade lidt Latin og Lidt af allehaande Tungemaal, for at forstaae de samme lærde Mænds Dansk, hvilket vist ikke var Tilfældet med Saxos. Uagtet han derfor gjorde sig al mulig Umage for at holde reen Mund, og uagtet det lykkedes ham langt bedre end de Fleste hvis Latinitet Man *nuomtide finder*

beundringsværdig, saa maatte dog ogsaa hos ham Naturen stundum gaae over Optugtelsen, og den taalmodige danske Puus blive kied af at holde Lyset og lade sig træde paa Halen, og derfor er det i alle Maader godt at kunne Dansk, naar Man vil fordanske Saxo eller mestre hans danske Oversætter. Er det nu vist at den Nød: succisorum fruticum palus slet ikke bliver lettere, jeg mener den bliver haardere, at knække paa Latin, naar Man gjør den til en Ellemose eller et andet Søl, end naar Man gjør den til en Pæl, og er det fremdeles vist at Man paa Dansk godt kan sige: en Stav af Grenebrænde, men ikke vel et Kiær deraf, saa vilde jeg allerede derfor helst giætte paa Staven og lade Rec. sidde ganske simpel i Sumpen og Soppedasen. Nu er det fremdeles aabenbart at 17det sumpige Sted med samt sin Buskadse har her ingensteds hjemme uden i Recs. Hjerne, og allermindst i det Karlevad ved Karlevads Banken Saxo omtaler, Rec. kan troe det var *ikke Stikkler* de Karle havde at fare med; som tyngede saa, at de maatte trække ud, som kunde skygge over det blinkende Sværd, og indbilde Skildvagten, at *en Skov var kommet paa Benene*. Saxo siger jo og udtrykkelig at det var i *en Skov* (nemus) paa hin Side Vaddet de huggede sig *Grene*, (ramalia) som kunde overskygge dem paa Sletten, han bruger jo frutices for *Grene*, naar han siger frondes ac frutices humano more gradientes, det er jo denne vandrende Trylleskov Sigar kalder *sit Varsel*, og naar nu Saxo i samme Aandedræt siger: *heraf kommer det*, at succisorum fruticum palus kom i almindelig Talebrug, i Folkemunde (publico eloquio) til at hedde lethalis, er det da ikke *umuligt* at Saxo kan have tænkt paa et skyfaldet *Kiær?* er det ikke klart at lethalis udtrykker her, hvad det jo ogsaa ene virkelig betyder, fatum portendens, *dødelig*, saaledes som vi sige: en *dødelig Sygdom*, et *dødeligt Saar*, (vulnus lethale) og hvem kan da tvivle om at her menes *Noget* af slige afhugne *Grene* der ansaaes for et Liigvarsel, og naar nu 18Saxo kalder dette *Noget palus*, hvad skal vi da kalde palus letalis uden en *Helstav* (som Helsot) og maae vi ikke forvisses om at de Gamle havde noget Saadant, naar vi i Islandsken finde det aldeles tilsvarende *Udtryk* feikn staf og i Angel-Saxisken faken staf? Maae vi ikke, som jeg ogsaa i Anmærkningen berørde, finde Spor af *slig* Folketroe i den Green (tams vöndr og ventelig gambantein af det Angel-Saxiske gombon) Skirner skar i Skove og truede Gerde med, og som jeg nu vil tilføie, i den Green Gygien gav Brynhild paa Helveien? Skulde dog Recs. simple Forstand ikke sagt ham, at det var barnagtigt at ville kuldaste en saadan grundet Formodning med Snak om den haarde Construction som han jo dog ikke kan faae udblødt i Sumpen, og med hans fornemme Skeelen til Peer Degn, som er dum nok til at mene Folk kunde kalde den *grønne* Green en *Helstav?* Mener da Rec. ikke at det danske Hjerter, der slog saa høit for sin Kongeslægts, kunde falde paa at forbinde bange Anelser med det i Naturen som havde bebudet dens Undergang? Ja, skulde virkelig *en Green der afhugges midt i sin Grøde*, ikke være et saare træffende Billede paa en uformodenlig, ubetimelig og voldsom Død! var det ikke ganske muligt at den fra Arilds Tid gjaldt i danske Øine for et saadant, at *just det* 19vakde Sigars bange Anelse, og at ei alene Saxo men Folket siden ansaae det Oprin, der saa underlig syndes at stadfæste den gamle Fordom, for at have givet den sin Oprindelse; og troer Rec. endelig ikke at den afhugne Boggreen det attende Aarhundrede kom anstigende med, var en *Helstav* for det *Ædle* i Landet, hvis Betydning kun falder tilbage paa Vikingernes Hoved, naar Skoven i aandelig Rørelse møder dem under Danmarks Banner, og værner om den spæde Gyrithe der skal opvoxe til en Danne-Bod! Nei, det troer *han* ikke, men *det troer jeg*, og derfor blæser jeg i Trompet, blæser Skovhornet det bedste jeg kan, og blæser ad en slig Recension.

Aspicio crepitus et tecta rubentia flammis Pollicitusque diu pacta revelat amor.

Og jeg tør mene at *Signes* Kiærlighed skal ei alene
Mindes til hvert Hjerter svales heneden, men
Mindes selv naar Verden svales og Hjertet gløder hist i Evigheden.

Axis uterque juvat, gemino celebrabitur orbe.

Kun det er mit Svar til den trangbrystige Rec. der ei har bedre Hjerterum til *Signes* Kiærlighed, og ei bedre Forstand paa Habors 20Sang, som kan sige, *det staaer ikke* i Texten, hvad der giennemgløder Sangen, giennembyder alle Skranker, og leger under den aabne Himmel som en tonende Lue der kvæder om Habors og *Signes* evige Bryllup. Tænkde vel den Dane-Skjald hvis Hjerter rørdes til at kvæde slig en Lovsang, at hvad han bad tvende Verdner udtone, skulde faae aftenet over Dannemark, saalænge Skoven stod med sin Kiærminde? mon han drømde om, at Hjertet skulde nogensinde vorde saa forkiølet i den lune Daneskov, at Nogen turde raabe over Marken til hans Frænde: du lyver; det har Skjalden ikke sagt at *Signes* Kiærlighed skal aldrig gaae af Minde! Mon Saxo drømde om at den Beskyldning kunde gøres, fordi han ikke i Latinen fandt mere fyndige og stærke Ord til at *angive* Dannehjertets høie Vingeslag og dybe Tonefald end:

Axis uterque juvat, gemino celebrabitur orbe.

Faldt det ikke Rec. ind at den *øvede Digter* dog maaske kunde forstaae den Ting lidt bedre end han, at det vel kunde gælde om *ham med den megen Kiærlighed til de gamle Skjalde*, og hans olddanske Frænde hvad der *staaer* i Texten:

Una animi reqvies, par in amore fides som jeg *her* vil oversætte.

21Ved det danske Moder-Hjerter
Begge fandt vi Bod for Smerte,
Derfor og med samme Tunge

Tro om Kiærlighed vi sjunge.
Felix qvi tanto meruit consorte juvari
Nec male tartareos solus adire deos!

Det vil jeg *her* have forstaaet om det danske Moder-Hjerte, som den gamle Rimer fandt i det mindekjære Folk, der gjemde Sangen om tilsidst end ikke bedre end i Saxos Kiste, det Hjerte som den unge Rimer ogsaa fandt, dengang han trykkede den visne Blomst til sit, saa den oplivedes og søgde blye sin gamle Plads i Lunden under Sællands Bøg, som Danmarks gamle Toneblomst, den prunkløse, venlige Kiærminde. Ja, jeg føier det:

Lyksalig den Rimer, som midt i sin Smerte
Kan finde og føle den herlige Trøst:
Sig rimer min Sang dog med Dannemarks
Hjerte,
Og sødt skal jeg hvile ved Dannemarks
Bryst!
Maae han end drages med dumme Afguder,
Stedse dog Bistand ham Hjertet bebuder.

Saaledes oversætter jeg *her* for min Rec., og havde jeg oversat saaledes i Bogen, da kunde Rec. hvad han nu lader være, leet af sit Hjerte, men der oversatte jeg:

22Med en Fylgje som den bedste
Han kan Valhals Guder giæste

og det skal Rec. lade staae, indtil han kan sige mig hvad det var for Ord Saxo oversatte: Deos tartareos, da jeg selv slet ikke er vis paa det var *Valhals* Guder. *Slige* Tvivl falde imidlertid ikke ham ind, hvert Ord der staaer i de islandske Bøger, især i dem hvis slette Smag røber deres Tidsalder, det er for ham et Evangelium, hvorefter det skal afgjøres hvad Man troede og selv hvorledes Man talde i den fjerneste Oldtid, og det ikke alene der hvor Bøgerne have hjemme, men i hele Norden, ogsaa i Danmark, hvor bestemt Man end kan skiønne, og hvortit Man end ved Saxo mindes om, at det der var i mange Maader anderledes, om Man end sjelden kan med Bestemthed sige, *hvordan*. Paa et saadant islandsk Afguderie er da den sprænglærde Anmærkning bygt, at en Fylgie nødvendig maatte see ud som et umælende Dyr, ligesom ogsaa den, at jeg ikke alene snakker udenad men udenom, naar jeg lader Habor synge om den der har Signe med sig,

Han har, sært men sødt at sige
Selskab i de Dødes Rige,

hvilket skal være unøiagtigt baade med Hensyn til Tanken og til Oversættelsen, thi, hedder det, at Hagbarth havde Selskab i de Dødes Rige *23*var ikke sært, thi alle ventede de jo at drikke Miøden i Odins Sal, men at han fik *Selskab paa Veien did*, det trøstede ham.

Hvor Man dog kan blive klog ved at omgaaes med saadanne *fine* Boglærde! Rigtig nok har jeg selv skrevet en Bog om Nordens Mythologie, som de der ikke har bedre Forstand, vil bilde mig ind skal ikke være saa gal, men der kan Man dog see, hvor uvidende jeg var, jeg vidste ikke engang hvad en Fylgie var, vidste ikke engang at Habor skulde til Valhal, hvor der var Selskab nok, saa *han behøvede ikke sin Kiæreste*, hun skulde kun som en anden Tjeneste-Pige lyse ham med sin Lygte til Valgrind og saa – ja kiære Hr. Recensent! hjælp mig nu, der staaer jeg, hvor skal vi gjøre af Signelil? hun vil ind med, men Islænderne sige hun skal blive ude, og Dommen er thinglæst i Literatur-Tidenden, og Habor vil dog have hende ind med og siger at han vil ikke gaae ene ind til Valhals Guder

Cum restaurandæ Veneris spes certa supersit.

Her er, min Tro, gode Raad dyre, men veed han hvad, Hr. Recensent! jeg vil ikke gaae imellem Bark og Træ ihvad saa han vil, jeg lader Signe gaae ind med Habor, lader Islænder²⁴ne synge deres Sang, og nynner paa den *danske* Kæmpeviser;

Det er saa tungt at skille dem ad,
Som gierne tilsammen ville være,

og finder det Nyn ikke Gienlyd i Recs. Hjerte, da er det ikke dansk, og er den dunkle Tone fra det ældgamle Danmark om Kiærlighed som den eneste, den evige Salighed, ham ikke mere dyrebar end al Islands Sang om Einheriers Bordhold og Kamp, da er han at beklage. Ligner det ikke aldeles Dannemarks Hjerte, ei at kunne nøies med et Valhal uden Kiærlighed? er det ikke aabenbart at den gamle Danneskjald lader Habor og Signe ei blot følges ad igiennem Dødens Porte, men og leve sammen i et kiærligt Ægteskab, ja udtrykkes mit: *sært men sødt*, ikke ved Ordene: *ne apud manes quidem* amor ipse participis sui complexum deperire patiatur, og maae vi da ikke, hvad saa end Vaftrudnir og Grimnir, de gamle og nye, indvende, lade Danmark have sin Troe for sig selv, uagtet vi ei kan beskrive men kun ane den og giætte! Giætte maae vi vist efter den hele

Fortælling om Signe, at Man i Dannemarks Hedenskab har troet, at naar en Pige havde Mod til af Kiærlighed at følge sin Elsker i Døden, da skulde hun og leve med ham ensteds; Stedet kan vi ei nævne med Vished paa Dansk, men *25Valhal* heed det sikkerlig ikke, Navnet har vel staaet for Saxo da han i en anden af Habors Sange oversatte: Hvad? elysios axes, jeg har igien oversat disse Ord ved *Gladheim*, den *Bye* hvori Valhal (efter Grimmismal S. 8) var *en Gaard*, eller den Gaard hvori det var en Sal, og langt fra Meningen kan det ei være, men om Sligt skal jeg vist ikke trættes. Kun Saameget vilde jeg sige for at vise min Sangs Skarpretter til sin Retter-Bænk, og minde om, at den søde Veemodssang fra gamle Danmarks Lund lige saalidt er oprundet i den Harpe, Norges Bragur slog, som de Blomster den sære Kvinde under Vinters Hjerterakke op af Jorden i Danmarks Kongesal, vare groede paa Valhals Vægge, eller Einheriers Valplads. At jeg troer, vi i Vølusyn har en dyb men dunkel *olddansk* Troes-Lærdom, som vi i de andre Kvad finde *deels glemt*, deels blandet og forøget med norske Myther, at jeg anseer *Odins Møer* i Valhal for en Levning af den olddanske Forestilling, at jeg i Volsung Kvadene finder mærkelige Spor af Overgangen og af Kvinde Fylgier, det vil jeg her kun saa løselig anmærke, men Rec. vil jeg see til at berolige med den Forsikkring at jeg med Ordet Fylgie om *Signe*, kun vilde sige Selskaberinde (consors) med et Ord mit Vers 26kunde taale, og troer derved ikke at have fornærmet de islandske Sagadyr.

See, disse vare da Recs. Anmærkninger ved den Saxoniske Prøve, og jeg tør haabe at have viist, at i dem er ikke det Mindste af hvad jeg fandt dunkelt, oplyst, ikke en af mine Feiltagelser angivet eller rettet, ikke et eneste nyttigt Raad eller Vink givet mig, og heraf følger da Et af To: enten er min Oversættelse fuldkommen eller min Rec. en Stakkel, der vil med og kan ikke komme, vil gjøre lyst men gjør kun Vind.

Dog, hold lidt, min Pen! Rec. har endnu lidt i Fikken til Begynderen i Modersmaalet, og er det end ingen *Dressel*, saa staaer han dog ganske strunk og *strag* for *Nutidens Læsere*, og viser dem et lille Excerpt af Borgestue-Snak, som han og Athene ere lige gode om, og beder mig det ikke at forsmaae, fordi *det kommer drattende bagefter*. Nei saamænd vil jeg ikke, jeg kan jo nok vide hvorfor han ikke vilde *nappes med mig* om mine Udtryk i *deres Sammenhæng*, *thi, skal jeg sige os*, han kunde *rivelig* see at de, imod hans, var *Karle udaf Vælten*, og *Karle for deres Hat*, og *groet bedre af Skarnet*, end hans høitravende, stivbenede, angbrystige Udgangsøg, som gaae paa Næsen, saasart de støde paa *27en Smule Brink*, og det med alt det Skaberak og Dingel-Dangel som skulde løftet dem *af Skarnet til Ære*; hvordan skulde han, saa godt som *mutterens ene*, med Staldbrødre, hvoraf *Broderparten* er *Rips-Raps*, vove at give sig ordenlig i Kast med *dennehersens* Friskytte der saa grummelig *huserer* i Fredskoven, og *tager Seieren med en Trumf* fra hver en *Flødskiæg*, i *det samme hellige Øieblik* som *Flødskiægen* raaber Triumph!

See! det mener jeg er dansk baade i Borge Stuen og under Høieloft, og om end *Foredraget* er lidt *komisk*, vil dog Rec. neppe nægte at Tingen i sig selv kan være ganske alvorlig, ja tragisk nok for den som kommer drattende bagefter og dratter lavt men drøit, latterlig men ikke lattermild.

Dette kunde nu vel sagtens være nok, og meer end nok til lige Deling mellem mine danske Sprogmeistere, der paa Kiøbenhavnsk-Parisisk bilde sig ind de have slugt det danske Sprog, fordi de er født ensteds i Danmark om det og var i Dannemarks Gascogne: Kiøbenhavn, og kan stave sig frem fra A. B. C. til H. I. K. i *Videnskabers-Selskabets* Ordbog, og kan paa en Maade gjøre sig forstaaelige paa Prænt; væve det nu brugelige treskaftede Hvergarn med tydsk Islet og islandske Fryndser. Det 28kunde være meer end Svar nok til Literatur-Tidenden og Athene, naar de vil rense min Stiil, og vrage hvad de hverken kan maale eller veie, de til hvem jeg, uden Komplimenter maae sige: fei først saagodt for jere egne Dørre, som jeg alt har feiet for min, førend I vil støve ned hos mig, thi nu løber I kun med Limestangen og leder under Loftet efter Spindel-Væven som sidder i jere Øine, og lige for jer egen høie *Næse*, og hvor kan I da vente andet af mig, end at jeg, for at have Fred i mit Huus, og Roe til at bone af og pudse og, lader Kisteskaftet dandse paa jer Ryg, til I smukt vender Næsen hjem og passer jer Dont! Jeg synes I maatte takket mig til, at jeg lod jer saalænge uskyldig have Ord for at *føre et godt Sprog*, uagtet I reed det til Vands, og kiørde i Ring og trak Rus dermed, saa en Steen maatte sig forbarme; tænkte I ogsaa, jert Sprog havde deilige Fjere, saa vidste I jo dog tillige at mit havde Meer end det, havde Neb og Klør; meende I og jeres Næse var god, saa vidste I jo dog at ogsaa jeg har en Næse imellem mine Øine, og hvor kan I mene at den er forstoppet, fordi den har Been!

See! det er ogsaa Borgestu-Dansk, lave og uædle, men drøie og træffende Udtryk, *Skolemesterstiil*, men ikke den der føres hos Athe²⁹ne hvor Drengene spille Mester paa Borde og Bænke, eller i Literatur Tidenden, hvor Folk, der skulde have bedre Forstand, staae med Huen i Haanden for hinanden og for Alt hvad der er i Vælten i Verdens Styrvolt, og klappe Enhver som vil kysse deres Riis, og som naar de vil holde Nogen i Ave, spytte engang, stride løs med Nathuen og raabe Dada, uden først at see efter, om det er en Dreng eller en Mand i Aand og Forstand de har for deres Haand, uden først at besinde sig paa, om det er Dreng-Spilop, eller Mands Vækop, der har sat dem i Hede, uden først at betænke, om de veed hvad de gjør, og kan staae ved deres Ord, naar den de kaste Nathuen til, holder den i Veiret og spørger: var det til min Naboe eller til mig? nu vel! Huen har jeg, og kan I barhovede taale Regn, jeg kan taale Dasken, og har Rum i min Lomme til saadanne Huer i Snesetal.

Det er mit rene, nødvendige, haarde men velmeente Svar til Vedkommende, som *ini Aar* ei har villet lære at jeg er ingen Grønskolling *mod dem*, som ei har villet troe, at jeg hidtil *skaanede* dem, fordi jeg

haabede de dog selv skulde lukke Øinene op, som maae have tænkt det var Spas eller Pral, da jeg ved Enden af forrige Aar erklærede, at ieg nu vilde tage Skeen i en anden Haand og ikke længer lide at Godt 30Folk gjorde Spas med mig og mine Bøger, men prøve, hvem af os der kunde spille bedst, naar der endelig skal spilles, naar *Tiden* endelig skal *fordrives med Spas*.

Men, fordi jeg ikke skylder eller kan gjøre slige selvgjorte Dommere anderledes Regnskab, kan og vil ikke længere lide deres jammerlige Fornemhed, kan og vil ikke svare alvorlig og beskeden, paa Rettelser og Indvendinger der bydes og gøres mig i Skolemester-Tone som om jeg var en Dreng i Aand og Tale, som om *min Mening var ingenting imod Andres*, og jeg uberettiget til at lægge mit Ord med i Laget af Dannemarks Boglærde, fordi det er saa, derfor bør det dog ikke være min Skyld, om Nogen mener jeg er opblæst af mit eget Intet, og drømmer mig ufeilbar, og, hvad nu min Stiil og mit Sprog angaaer, da betænker jeg mig intet Øieblik paa at bekiende: *jeg forstaaer ikke mit Modersmaal*, jeg veed godt at jeg for det Meste skriver det maadelig og tager ikke sjelden fejl, men Ingen af Dannemarks Skribentere har godtgjort at han forstaaer det bedre, de Fleste skrive det slettere end jeg, og selv de Bedste tage langt tiere fejl end jeg, netop fordi de ansee sig for udlærde, medens de endnu, saavel som jeg, kun *har begyndt at stave*, og 31mene kun de kan *lægge rigtig sammen*, fordi de ikke *kiøre i Hob* som de Andre.

Jeg vil haabe at de jeg skriver for maae have mærket at dette er mit ramme Alvor, og da selv mine arrigste Fiender og Forhaanere indrømme mig, at jeg kan føie mine Ord med de Bedste, saa vil og maae jeg ogsaa bede om at have om Sproget og om Ordene et lille Ord at sige, og det skal da være min første Formaning, ei at lade haant om *Borgestu-Ordene*, og Talemaaderne derinde *i sig selv*, om de saa bruges og anvendes nok saa ilde, og ihvor slemt de end maae skurre i fortydskede, forfinede, forskruede og overalt forvænte Øren! I den store *Borgestue*, i hine Tider, da Man talde udaf *Hjertet* og skrev udaf Munden, der, af dem, som da havde Hjerte i Livet og Forstand i Panden og Dannemarks Tunge i Munden, *af dem skal vi lære Dansk*, men hvad vilde det Par Viser og Bøger vi fra den Tid end har tilbage forslaae, eller nytte, dersom vi ei kunde faae dem udlagde, rettede og formerede i Borgestuen, hvor menig Mand sidder, og taler sit Modersmaal som ingenting, som om det var Verdens eneste Sprog, og taler det naturligviis i *Grunden*, som Thyre Dannebod, thi Led for Led, og Mand efter Mand talde jo Sønnen sit *Modersmaal*, og fremmede Skarer har aldrig, det Gud være 32lovet! faaet Fodfæste paa Marken og Raaderum til at forvende Maalet eller skamskiænde Tungen i Dannemarks Mund, og i *Sælland*, Dannemarks Hjerte, der skal vi lære Dansk, thi *i vort Modersmaal ligger Hjertet paa Tungen*. Altsaa, i Borgestuen har jeg lært hvad Dansk jeg kan, for Borgestuen skrev Anders Sørensen Vedel, for Borgestuen skriver jeg om de forrige Tider efter Saxo og Snorro, og den Dom Man i Borgestuen vil fælde over Sproget, er mig mere værd end alle de Sprogkyndiges, hvis Gaver jeg end saa paa Prent, end sige deres jeg ikke vil nævne. Man skal kun aldrig bilde sig ind at jeg derfor vil formene Peder Syv i Tankegang og Tungemaal at føre sin Besyv, men *stikke* skal han først *den Gamle* som Bedstemoder har sat i, det har jeg lært i Borgestuen, og er den Gamle *Hjertes To*, saa glemmer vel Peer Syv at stikke, og gjemmer sin Besyv, og takker Gud at Bedstemoder er hans *Makker* og kan lidt Meer end alle veed. Paa anden Dansk: jeg veed ret godt, at vi har bildt os ind, vi havde gjort et Underværk, ifald vi kunde i Hjerte og Sprog udslette hvert Spor af de forrige Tider, ifald vi kunde lære Folket at tænke og tale saa frit, saa tomt og saa galt som vi selv, der kaldte os fornemme, oplyste Folk, men jeg veed end dette forvist, at af de forrige 33Tider og Folket skal vi lære baade at tænke og tale, og kun naar vi ydmyg bøie os for Hjerteloven; under Loven efter den Høiestes Hjerte i Troe og Eftertanke, og under Loven af Danne-Hjertet i vort Modersmaal, først da kan vi lære stykkeviis at erkiende Dybden i begge, at forstaae Guds Ord, og derefter rense, adskille og forbinde Tider, Tanker og Ord. Mangt et Ord i vort Sprog og mangen Vending kan være at forkaste, og saare meget er deri at forbedre og udvikle, mangt et Ord og mangen Talemaade passe kun paa visse Steder, men kunne maae Man Sproget før Man vil tænke at *forstaae* det, klart maae Man indsee og tydelig kunne forklare det i Sproget. Man vil forskyde, eller rette, og naar Man det ikke kan, da lade hver følge sin egen Følelse eller Indsigt, thi hvem af os der taler bedst og hører finest, det er et Spørgsmaal, der maae *grundig* besvares, før det er afgjort. Saa gjerne jeg da end ønskede at see min danske Stiil rettet, saa inderlig gjerne som jeg fremforalt vilde oversætte Saxo og Snorro paa saa reent og ægte Dansk som muligt, kan jeg dog ei udslette eller forandre et eneste Ord efter Andres Tykke, med mindre de klarlig bevise mig, enten at Ordet ei betyder eller ei udtrykker hvad det skal, at det enten skader Meningen eller Virkningen *paa det Sted det staaer*. Den der bygger sit Huus efter hver Mands Raad, siger Anders Vedel, faaer en kroget og vanskabt Bygning, thi saamange Hoveder, saamange Sind, og det synes mig aabenbart, at er der og en Knast i Stolpen, saa holder den dog bedre, end om Man hugger Knasten ud og fælder Stumper i, ja heller maae mit hele Huus staae lidt paa Hæld, og holde sammen, end gabe overalt for at staae jævnt, det skal jo ei staae evig, og er der kun forsvarligt Tømmer i, saa due Stumperne og min Eftermand skal takke Gud for dem, og gaae i Rette med mig som jeg gaaer med Anders Vedel.

I Sælland er jeg født, i Jylland er jeg opfostret, paa Falster og Langeland har jeg opholdt mig, intet Sprog uden Dansk har jeg elsket eller talt fra min Barndom af, Bibelen og de gamle Krøniker har jeg læst, skiøndt, Gud skee Lov! ikke nær aflæst, noget Islandsk kan jeg, lidt Angel Saxisk lærer jeg, noget Øre for Velklang nogen Sands for Skiønhed har jeg ogsaa, de mest forskiellige Mennesker ere enige om at min Stiil i det Hele er ægte dansk, kun hvad der i det Enkelte *ikke er det*, derom er Man uenig, den der ikke kiender eller ynder det gamle Sprog klager over mine Archaismer, Sællandsfaren over de jyske, Jyden over de sællandske Provin³⁵cialismer, den som er forelsket i det forfinede Omgangssprog og Stilen i Bøgerne fra de sidste tre

Snese Aar, da Man for det Meste hjalp sig med Kiøbenhavnsk eller gjorde Blæst med Halvtydsk og sesqvipedalia, laste det Trohjertige, Drøie og Fyndige som plat og uædelt, ethvert af disse Partier kunde jeg let fyldestgjøre, men med samme Stiil tækkes dem alle kan kun den der vil spille løselig paa Overfladen, lade Sproget flyde og boble, som Vand forsæt med lidt Sæbe, og det vil jeg ikke; jeg vil stedse stræbe at lære bedre Dansk ved at gaae den Vei jeg nu kiender, jeg vil gjerne tage mod *Overbeviisning*, men naar Nogen siger om hvad der klinger godt i mit Øre, at det skurrer i hans, om Noget som smager mig, at det har en Afsmag i hans Mund, da maae jeg svare: om Smag og Behag kan Man ei disputere, og naar de der er langt bag efter mig vil *med Myndighed* paatrænge mig deres Smag, da maae jeg lee og bede dem skylle Munden, og see om ikke da den slemme Smag vil fordele sig.

Jeg haaber, at de Læsere som elske vort velsignede Modersmaal, der vel som Alt under Solen, er saare ufuldkomment, men uidentvivil af alle Sprog skikket til at modtage den største Fuldkommenhed, ikke vil fortryde paa at jeg saa læn³⁶ge, har opholdt mig ved denne Sag, thi i vore Dage, da næsten enhver Forfatter indbilder sig at føre et godt Sprog, og at kunne forbedre hvad han ikke forstaaer, paa en Tid da Man indbilder sig at kunne lære at skrive kiønt ved at udskrive smukke Bøger og efterskrive Andres *Hænder*, indbilder sig Man kan lære at skrive Bøger som at skrive Bogstaver, kort sagt, i en saa forkvaklet, forskruet og forfængelig, handværksmæssig Tid, da selv blandt Almuen Kierne-Sproget er i Flugten, i en saadan Tid gjøres det hardt behov at tale et sundt Ord med, og tillige i sin Skrift at frelse hvad frelser kan af ægte danske Ord og Talemaader, om de end stundum gjøre Stilen lidt knudret, thi den kan Man sagtens glatte, men at giønføde eller erstatte *det Tabte*, det er en Konst der nok vil være tung at lære.

For nu at komme til Rec. igjen, da siger han med sin ret komisk vigtige Mine, at slige Udtryk som de vi talde om, kunne ikkun saare sjelden passe hos Snorro, naar maaskee en Mand indførtes talende i Almuens Kraftudtryk, i øvrigt er Snorros Sprog ligesaa værdigt som det er simpelt. Mod Aanden i Saxo ere de aldeles stridende, thi Saxo bestræbde sig just for et ziirligt Foredrag og rhetoriske Vendinger.

See, see! saae Man det? kom nu igjen og kald Rec. en Kastekiep! Hidindtil har jeg været 37saa tosset og meent, at i gamle Dage brugde baade Høie og Lave de Kraftudtryk, vi nu kun finde hos Almuen, og, seer jeg ikke feil, har Snorro saavel som Homer været af samme Formening, men Man skal lære saalænge Man lever.

Jeg havde ogsaa bildt mig ind at det var Aanden i det *danske Folk* og ikke Vinden i Saxos Latin Man skulde stræbe at tilegne sig, og udtrykke, og efter den Indbildning har jeg behandlet det ziirlige Foredrag og de rhetoriske Vendinger, men nu hører jeg da det skal være feil, og faaer da vel give tabt, men dog vil jeg først tage mig den underdanige Frihed at spørge Rec. hvordan han kan forsvare at rose en Oversættelse i det Hele, som heeliggiennem er bygget paa saa ravgal en Indbildning, paa den Fordom, at Man heller skulde adspørge Anders Vedel og Kæmpeviserne, og Almuen og sin egen Danske Følelse, end Saxos Ziirlighed og Pathos, naar Man vilde vide hvorledes Danske Folk talde i gamle Dage, og hvordan Saxo udtrykte sig, *naar han talde Dansk?*

Hvad Snorro angaaer, hedder det fremdeles, var Oversættelsen af denne Forfatters prosaiske Deel meget lettere end af Saxos. I det Hele er den tro og flydende. Rec. vil kun bemærke enkelte Steder der kunne berigtiges.

³⁸Det skulde være mig inderlig kiært, ifald dette var sandt, thi det vilde betydelig formindske mit Arbeide; men, desværre, er der kun meget lidt sandt i samme Snak. Jeg finder Snorros Prosa langt vanskeligere at blive færdig med end Saxos, og finder det ganske rimeligt at der hører mere til at *efterligne* et livfuldt Malerie uden at efterabe eller forfuske det, end til at drage et Forhæng tilside, jeg mener det vilde være et sandt Mesterstykke at *fordanske* Snorros Prosa i hele sin simple Høihed, sindige Dristighed, Kraft og Klarhed, Noget Man uidentvivil aldrig naaer, selv med den høieste Anstrængelse, end sige, naar Man, som Rec. anseer det for Smaating. Saare megen Tid og Flid har jeg anvendt paa Snorros Prosa, men er endnu langt fra at finde min Oversættelse i det Hele troe og flydende, jeg ønskede af min Rec. ei alene enkelte Rettelser, men i det Hele Underviisning om, hvorledes Man skal forbinde de korte Sætninger, vort Sprog ikke taaler, uden at skade Begivenhedernes levende Opførelse, om jeg saa maae sige, hvorledes Man skal finde en Tone der kan udtrykke de hurtige Overgange, Man paa Dansk ei maae følge, hvorledes Man i det Hele skal kunne slutte sig vedbørlig tæt til Frænde-Sproget, uden at gjøre Vold paa sit eget; hvorledes Danne-Kvinden skal i ærbar Kiærlighed for alle ³⁹Folks Øine favne sin Norske Brudgom, hvorledes hun paa Kiærligheds Vinger skal følge hans Kæmpespring mellem Klipperne, og hurtige Skieløb, hvorledes hun skal *samle hans Ord i sit Hjerte*, for, uden at forvende sit Maal, at sige hans Mening saa troe og inderlig, at han ikke nænner at tage hende Ordet af Munden, men trykker hendes Haand til sit Hjerte, og siger rørt: det var hvad jeg meende, vær du min Tunge og Tolk!

Dog, paa Saadant har min Rec. kun lidt Forstand, siden han kalder et saadant Arbeide lettere, end at lade Danne-Kvinden fortælle sine egne Hændelser og sige sine egne Tanker paa Dansk, siden han mener at den aldeles udanske Oversættelse i Folio-Udgaven, gjorde mig Arbeidet til et temmelig let Foretagende, og siden han ikke retter en eneste af mine Feiltagelser, men vil lære mig at oversætte *galt*.

For at oplyse dette, vælger jeg det Sted Rec. vilde rette, nemlig Talen om Dag Ringsen, hvis Fader Olav

havde fordrevet, men bad nu ham gjøre sig Følgeskab paa det Norske Tog, og dermed vinde sine Fædres Odel igjen. Da det ikke har behaget Rec. at bevise mit Arbeides Ubetydelighed med en Prøve af den islandske Text og den forrige Oversættelse, vil jeg, især 40da jeg her maae omtale begge, gjøre Lidt af hans Skyldighed.

Enn er thessi ordsending kom til Dags, tha fell hönom that vel i skap; lek hönom landmunr miök a at fara i Noreg, ok taka thar vid riki thvi sem frændor hans höfdo fyrr haft, svarar hann skiott thesso mali og het ferd sinni. Dagr var madr skiot-ordr ok skiot-radr, havadamadr mikill ok hreystimadr, enn eingi spekingr at viti. Sidan samnadi hann ser lidi oc feck nær XII hundrot manna, for hann med that lid til fundar vid Olaf konung.

Folio-Udgaven

Da Dag fik dette Budskab, behagede det hannem meget vel, thi han havde stor Lyst at komme til sit Fædreneland (og ønskede gierne) at drage til Norrig, og faae det Rige, hans Slægt havde tilforn havt, han svarede derfor hastig derpaa og lovede at drage med Kongen. Dag var bradordet og snarraadig, hastig sindet og en drivendes og frimodig Mand men ikke synderlig viis. Han forsamlede Folk og fik heden ved 1200 Mænd, med hvilke han drog Kong Olav i Møde.

At dette er stivt og udansk føler vel Enhver, men hvorledes det kan blive Dansk er neppe saa nemt at sige, som Rec. mener. Naar Man imidlertid kiender Lidt til Moders Maal veed ⁴¹Man at hun ikke holder af de lange Haler, vil heller først see sin Mand stivt i Øinene og deraf forklare hans Adfærd, end først betragte den og siden tænke efter hvor den har hjemme. Kiender Man endnu lidt meer til Modersmaalet, da veed Man det er lidt egensindigt og *selvraadigt* og gammeldags, saa Moder ikke godt kan lide nybagde Ord og allermindst naar hun ikke selv maae være med at deine og slaee op, og at Man altsaa, for at gjøre hende til Maade, maatte være betænkt paa andre Ord til skiot-ordr og skiot-radr end bradordet og snarraadig, og det saameget mere, som de paa Dansk dog aldrig kan komme til at betyde hvad de skulde. Om bradordet vil jeg ikke engang tale, da *ordet*, som et Adjectiv af Ord, er reent galt, men selv det *bradtalende*, som Rec. foreslaaer, og det *snarraadig* han beholder, kan aldrig holde Stik, thi efter Lighed med veltalende og sødtalende, maatte bradtalende blive En som taler *bradt* gesvindt eller afbrudt, og ingenlunde hvad Snorro mener: En der taler *uoverlagt*; snarraadig maatte efter Lighed med *tvivlraadig*, betyde En der snart kunde hitte paa Raad, men her skulde det betyde En som følger det første det bedste Raad han synes om. I Følge disse, som mig synes, klare Bemærkninger, har jeg ladet nogle af de sidste Ord bleve de første og oversat:

⁴²Dag var ingen dybsindig Mand, ham var det første Indfald det bedste, og hans Hjerte laae paa hans Tunge, men han var rask i Færd og bold i Kamp; derfor klang Kongens Ord godt i hans Øre, og Hjemvee betog ham, saa han fornam stor Hjertens Attraae efter Norge, og Odelsriget som hans Fædre havde for dum styret, *han svarede da brat som Kongen bad*, sankede Folk og stødte med saa omtrent Tolvhundrede Mand til Kong Olav.

Ingenlunde anseer jeg denne Oversættelse for fuldkommen, jeg haaber endog selv at kunne forbedre den lidt, men at jeg ikke har saa godt som fundet den i Folio-Udgaven, det kan Man see, og neppe vil ret Mange være enige med Rec. i, at jeg heller skulde skrevet som han:

Da dette Budskab kom til Dag, var det ret efter hans Sind, han syntes det var et godt Bytte at drage til Norge og tage mod det Rige, hans Fædre der forhen havde eiet. Han svarer derfor hurtigen og lover at ville komme. Dag var bradtalende og snarraadig, en opfarende og tapper Mand, men ikke synderlig viis.

Ja Rec. har upaatvivlelig Ret, at oversætte Snorros Prosa saa yderlig slet, var et temmelig let Foretagende, men ogsaa et net Arbeide at ønske Nationens rigelige Understøttelse til.

⁴³Dog, maaskee er der Noget i hvad Rec. siger, maaskee skulde Man dog heller oversætte lek hönom landmunr miök a: han syntes det var et godt Bytte, end: Hjemvee betog ham? Der er Bedragerie ved Bytte, siger Ordsproget, og det stadfæster sig udentvivl her, thi vel staaer landmunr ikke i Bjørn Haldorsens Lexikon, men dog staaer der, som sandt er, at munr baade kan betyde Forskiel og Lyst, Behag, og at nu den landmunr der listede sig paa ham (lek hönom a) ikke var et Landbytte men den Hjemlyst eller Hjemvee der er Normanden saa naturlig, synes mig klart. Hvorledes derimod Rec. har faaet den *Lyst til Bytte*, da munr slet ikke fristede, er mig aldeles ubegribeligt.

De Vers som Olavs Skjalde rimede paa Stavsmyre kaldes hos Snorro aminningarvisor som jeg har oversat: Hvæsseriim, fordi aminning er Paamindelse, Opmuntring, og Versene gjordes for at muntre Folket til det forestaaende Slag; Rec. siger derimod ganske bestemt at det skal hede *Minderiim*, og mener altsaa iblandt andet, at Man kan *mindes* en Ting *førend* den skeer.

Rec. gjør sig tilgode over at det lader paa min Stiil, som om Thorstein Knarrasmed var *forfalden i Mandebod*, og tænker jeg meende Kiøbmandsskibet oppe i den anden Ende, men den 44leer bedst, siger

man, som leer sidst, og nu maae jeg lee ad min Rec. som vil snakke med, og veed ikke at Man kan *forfalde i Bøder* for unødigt Trætte.

Illa samir ther at beriaz imoti oss edr skiota geigr-skot i lid vart, thviat her ero fiorir brædor thindir. Disse Kongens Ord til Kalv Arnesen, før Slaget begyndte paa Stiklestad, har jeg oversat: synes du det klæder dig godt nu at føre Vaaben mod os og skyde *Giækkeskud* i vor Hær hvor du har fire af dine Brødre! dette er ikke saa ganske rigtigt, og hedder bedre: her staae fire af dine egne Brødre og enten du nu vil stride imod os eller skyde i Luften, saa klæder det dig dog kun ilde. Kunde Rec. lært mig det, saa havde han dog gjort Noget, men nu skiød han kun hen i Veiret efter *Gækkeskuddet* og bildte sig ind det skulde være et *Skrækkeskud*, og for at jeg ikke skulde sige, det var det Samme som et *Gækkeskud*, forklarede han det meget forsigtig ved: *et fiendtligt Skud*, og det er just hvad der fælder *ham*, thi Folio Udgiven har ogsaa *Skrækkeskud*, men, saavidt Man kan see i samme Betydning som *Skræmmeskud*. Egenlig skulde da Rec. ikke herpaa have andet Svar end: thad er theim sköm fai their *geig* af vopnum sinum som *her* passelig kan oversættes: *Fy: skam jer godt Folk! jer 45Bøsse slaaer Klik!* men jeg kan jo sagtens tjene ham med en lille Oplysning, thi skiøndt jeg ikke stikker dybt i Islandsken, kan jeg dog mærke at min Rec. gjør det endnu langt mindre, men slikker kun om Bredde, og kryer sig af ingen Ting. Ordet *geig* findes to Gange i Nials Saga: Kap. 78 hvor Gunnar paa Hlidarende siger de nysanførte Ord i det han griber en fiendtlig Piil og skyder tilbage, og Kap. 147 hvor der staaer om den Mand der vilde *stjæle* sig bag paa Thorgeir Skorargeir, at han fik Banesaar fyrri enn hann gæti unnit thorgeiri nokkorn *geig*. Nu hedder det vel i Bjørn Haldorsens Lexikon at *geigr* er *Frygt Banghed*, men at det ikke her kan anvendes, sees let, hvorfor ogsaa Glossaret ved Nials Saga oversætter Ordet: *Skade, Meen*, men at det paa begge anførte Steder bedst oversættes *Bagsmæk* tør jeg troe. Heel mærkeligt er det ogsaa at selv mellem de Oversættelser der i Lexikonnet gives af de under *geigr* og *geiga* anførte Exempler, ere to som paa ingen Maade passe med Overskriften, selv naar Man tager clades med, thi: *geigr* er i thvi mali oversættes: *latet angvis in herba* og paa Dansk ret ominøst: *den Sag er ikke reen*, hann skaut nockrum örvum og *geigadi* that allt oversættes: *han skiød nogle Pile men ingen traf*, en Oversættelse der synes 461 alle Maader gjort for at drille min Rec. Lægges Man end til at *geigordr* (Niala Kap. 25) i Glossaret oversættes, sermone obliqvus og paa sit Sted om Skarp-Hedin vist betyder *gantevorn* da er det indlysende at Grundbemærkelsen af *geigr* er den samme som af det tilsvarende danske *Giækkerie* og at *geigr-skot* er et *Giækkeskud* eller *Skrømteskud*, som ikke skal træffe men glippe.

En *slem* Misforstaaelse, siger Rec. er indeløben ved Oversættelsen af Thormods Tilnavn Kolbrunar-skald, som her er bleven til Kulsvierskjald. At Oversætteren ikke vidste at Thormod havde i Island faaet dette Tilnavn, fordi han havde digtet Elskovssange til en mørkladen Piges Roes, var meget at undskylde thi dette staaer ikkun i den utrykte Fostbrødre Saga; men vel burde han have vidst, at Ordet efter sin Sammensætning ei kunde udledes af at brænde Kul, men maatte være sammensat af Kul og Bryn ɔ: Øienbryn.

Jeg har afskrevet disse Ord for at mine Læsere kan have samlet paa eet Sted Alt hvad der duer af Recensionen. Hvad nu ellers den gruelige Feiltagelse angaaer, da seer Man let det ikke skader Læsningen meer end om jeg, som mine Forgiængere, havde ladet det islandske Ord staae, og mig synes at Forskiellen mellem Kol47bruna og Kolbrunar er ingenlunde stor nok til at gjøre den Bemærkelse, jeg antog, umulig; ei heller var vel den Tanke saa urimelig, at Skjalden havde faaet sit Tilnavn af den *Kulbrand* i Trøndelagen han raadte Olav til, og udentvivl har den latinske Oversætter i Folio-Udgiven været af samme Formening, siden han forklarer Kolbrunar-skald ved: *Kolbrunæ poeta*. Imidlertid, forudsat at Fostbrødre-Saga ikke pleier at løbe med Snak, tager jeg med Fornøielse mod denne Underretning. Det er da for Findelønnens Skyld, kan jeg troe, at Rec. gjør en Flue til en Elephant, men deri kan jeg ikke fortænke ham, den Stakkel, da det er den eneste Flue, han med al sin sure Sveed har kunnet finde. Skade at hverken han eller Athene har opdaget at Grunden til min Feiltagelse laae i min Kulsviertroe, thi ellers kunde de dog eengang i deres Liv sagt en Vittighed, som jeg nu vil forære dem i Findeløn, og mener dermed at have betalt Fluen som en Elephant.

Skepti-fletta der oversættes ved *Kiler*, ere, siger Rec. *lange Kieppe*, vel egentlig *flakte Spydstage*. Først maae jeg spørge Rec. hvorfor han ikke melder at jeg kun har udgivet min Oversættelse af dette Ord for en *Giætning*, og dernæst om han virkelig mener de *sloges med Kieppe paa Stiklestad*? At skapt 48kan betyde en Spydstage, at fletta efter Bjørn Haldorsens Lexikon kan betyde at kløve, og at Ordet i Folio-Udgiven oversættes: *flakte Stavre*; see, alt det vidste jeg, og derpaa byggede jeg netop min *Giætning* paa et *Kløveredskab* en Kile, som det eneste beslægtede Udtryk der syndes mig at kunne hentyde paa *et Vaaben*, og maae jeg nu ikke sige med Digteren:

Det kiedsomt er, naar det doceret blir,
Som man forkasted før Man sværtede Papir.

Havde Rec. som en habil Antiquarius oplyst hvad det var for et Slags Vaaben de Gamle kaldte med hint Navn, eller som en ingenieus Philologus udledt noget Rimeligt af Ordene, det havde været Taks værd, men hans storagtige: *Det er* – ingenting, gjør slet ikke Sagen klar.

Naar Man ret betragter Ordet, synes det klart at skepti maae gives sin naturlige Betydning: *Skaft*, og at det Andet altsaa betød Noget der sad paa Skaft og brugdes til at kløve eller flænge med, men om det var en

Kiølle eller en *Spade* eller andet Sligt, maae vel ansees for uafgjort, indtil nærmere Oplysning.

Jeg havde i en Anmærkning sagt at dette var et af de *mange Prosaord*, som trods *Recensentens Forsikkring* ikke findes i Bjørn Haldorsens Lexikon, og da nu Bogen virkeligt først siden er blevet recenseret i Literatur-Tidenden med *samme Indvending* som jeg har gjort, har jeg naturligviis forhusket mig og skulde sagt: trods Professor P. E. Müllers Forsikkring i den paa hans Recensent Maneer skrevne Fortale. I denne Anledning bemærker min Rec. at min Harme mod *det Slags Folk* (vore nu brugelige Recensentere) gaaer saavidt, at naar jeg støder paa en Ytring, som forekommer mig urigtig, kalder jeg dens Hjemmelsmand en *Recensent*. Herpaa vil jeg kun svare at hvis Samvittigheden har slaaet min Rec. skal det være mig kiært, og at dersom nogen Dansk Skribent har Ret til at harmes over Literatur-Tidenden, da er det vist mig, men at jeg for Resten helst giver hver sit.

Rec. tager sig fremdeles med besynderlig Kiærlighed af hiin ufordøielige Mundfuld Roes og vil forsvare den med en Henviisning til de fuldstændige græske Lexica som kan forøges med nogle tusinde Ord, men det hænge nu sammen med deres Fuldstændighed som det vil, saa er det dog nok vist at det græske Lexikon hvor Man forgiæves ledte efter en Mængde Ord i *Herodot* var saare ufuldstændigt, og at det er latterligt at sige om Bjørn Haldorsens Lexicon, hvad Hr. Prof. siger i Forerindringen: (S. XI) 50jeg tør paastaae, at hvo som ved dets Hjælp giennemlæser *alle historiske Forfattere fra det islandske Sprogs gyldne Alder, meget sjelden vil savne noget Ord, ja ikke engang nogen usædvanlig Talemaade*. Det er latterligt siger jeg, thi jeg har prøvet at søge Raad i den Bog, og tør paastaae, og *skal*, naar forlanges, *bevise*, at Man ikke kan læse langt i Islands mest klassiske Bog, Snorros Krønike, uden *ret ofte* at støde ikke blot paa Talemaader men paa *Ord*, som Man i bemeldte Lexicon forgiæves søger. Tør nu min Rec. optage den Handske jeg kaster, nu vel! saa faaer Man at see hvem af os der farer med Snak, men tør han ikke det, da skal han taale at jeg siger han *falskelig* har beskyldt mig for at ville kaste Skygge paa et Værk der er Frugterne af møisommelige og uegennyttige Bestræbelser, thi, forudsat at For-Talerens Paastand er urigtig, har jeg jo *oplyst* en Sandhed der var *sat i Skygge*; ingenlunde nedsat Værket, som jeg lod *staae ved sit Værd*, men kun udsagt min retmæssige Harme over, at en saa usand og ækkel Roes baade paa Latin og Dansk skal løbe Lande om, indbilde Folk at vi ikke *høilig* trænge til et bedre Arbeide, og give sprogkyndige Udlændinger Føie til at sige at Man i Danmark enten er yderlig fremmed i de islandske Bøger, 51eller inderlig forgabet i sine egne Æg. Man skulde sagt hvad Sandhed er: Bjørn Haldorsens Lexicon er saare ufuldstændigt og kun forfattet med maadelig Skiønsomhed, men det er dog meget bedre end intet, og derfor bør det gamle Sprogs Elskere takke baade den Mand der arbeidede flittig, og de Mænd der velvillig befordrede Udgaven, takke og tage til Takke, til vi kan faae et bedre. En saadan ærlig, ægte dansk Tale havde visselig baade gjort Bogen og os mere Ære end den latterlige Basunblæst, der kun slaaer de Ukyndige, medens de Kyndige smile, og maae tage sig i Agt, for ikke at tilregne gamle Haldorsen For-Talerens Brøde.

Det Mindekvad Sighvat Skjald rimede om Kong Olav stællti hann eptir Uppreistar sögo. Om disse Ords Oversættelse var jeg tvivlraadig, ei fordi Man ikke veed af nogen egen Saga om Opstanden at sige, thi hvad kommer det Snorros *Oversætter* ved? men fordi jeg var uvis om Ordet *stællti* som jeg ikke mindes at have seet andensteds og søgde forgiæves saavel i Haldorsens Lexicon som i de Glossarer jeg havde. Imidlertid formodede jeg det maatte betyde læmpede eller rettede, og jeg forstod det saaledes at Sighvat, som ikke selv var tilstæde, gjorde sit Vers efter Andres Fortælling, den have nu 52været mundtlig eller skriftlig, dog syndes Snorros Ord mig snarest at henpege paa det Sidste. Jeg oversatte da: Mindekvadet som Sighvat gjorde efter Opstands-Krøniken, men tilkiendegav i Anmærkningen min Uvished og lagde til, at vel var her en Variant Uppreistar drapo, men den syndes mere skikket til at *indvikle end løse Spørgsmaalet*. Sligt synes mig og indlysende, thi naar Man er i Uvished om Texten og Man da har en Variant der er ligesaa vanskelig, vakler Man imellem begge.

Nu kommer min Rec. og tilstaaer at min Mening i sig selv ikke er urimelig, men paastaaer at Folio-Udgavens er langt rimeligere, og docerer nu med en vigtig Mine denne, som er, at Sighvat skulde have gjort sit Kvad som en Efterligning af Halfred Vanraadskjalds Bodsdræpe. Men spørger jeg nu min Rec. *hvorfor* den Mening er langt rimeligere, da faaer jeg, som sædvanlig, ikke andet Svar end hvad der staaer i Folio-Udgaven, og som netop var hvad der ikke kunde tilfredstille mig, nemlig at Man ingen andensteds seer Opstands-Sagaen nævnet, som om det var noget Beviis mod dens Tilværelse, ja som om det nu var umuligt hvad Rec. nys kaldte rimeligt at Snorro meende en *mundtlig* Saga. Skulde altsaa Folio-Udgavens Mening være rimeligere, da maatte det være enten fordi 53Man andensteds fra vidste at der var en *særdeles* Lighed mellem Sighvats og Halfreds Kvad, men derom taler Man intet, eller fordi Varianten fandtes i de fleste eller bedste Codices, men intet mindre, *i alle* de Haandskrifter Man har haft for sig ved Udgaven staaer sögo og drapo er kun en Variant af en forkommet Haandskrift Lit. F. som i Fortalen (S. XXVI.) gives det Skudsmaal, at de af den samlede Varianter ere for det meste kun *Skrivfeil*. Hvorledes det nu kan gaae til at den Mening der *ene grunder* sig paa hvad der *rimeligst* er en *Skrivfeil*, kan blive *langt rimeligere* end den der grunder sig paa de gode Haandskrifters enige Vidnesbyrd, det er et Spørgsmaal som det ikke tilkommer mig men Rec. at besvare. Kunde der imidlertid findes noget Spor af særdeles Lighed mellem Sighvats og Halfreds Kvad, da vilde Varianten, som mellem en Snees *Skrivfeil* gjerne kunde være en rigtig Læsemaade, vinde i Rimelighed ved den Omstændighed at Mange lagde Sighvat hans Romer-Reise til Last, saa hans Kvad vel og paa en Maade kunde ansees som en Bodsdræpe, hvormed han vilde betale Olav sin Gield, hvilket jeg anfører fordi det slet ikke er mig om *min* Mening men om Sandheden at gjøre.

54Nu gaaer Rec. over til Versene i Snorro og der skal jeg da have Naadestødet eller Bagsmækket hvorefter Haanden saa øiensynlig har kløet giennem hele Recensionen. Først gjøres mig da en Kompliment som den af hvis Digtertalent og store Kiærlighed til de gamle Skjalde Rec. i dette Stykke havde ventet saa meget (!!) og fulde af digteriske Skiønheder skal de Vers være jeg har leveret, men dog vilde Rec. meget beklage, om alle Versene bleve saaledes oversatte som de fleste jeg i Prøven har meddeelt, og han vilde ikke tage i Betænkning for saavidt at ansee Oversættelsen for mislykket.

For nu at retfærdiggjøre denne Dom fortæller Rec. med en vigtig Mine, hvad vi alle veed, og hvad jeg netop anmærkede i min Fortale at Snorro anfører de fleste Vers som Hjemmel for sin Fortælling, og slutter deraf at det ei er ligegyldigt om de *forfalskes*. Dog, om end intet historisk Træk gik forloren i en vilkaarlig Oversættelse mener Rec. dog at de derved mistede deres eiendommelige Værd som rene Toner af Nordens Sange, og paastaaer at mellem de Vers jeg har leveret findes flere som ene eller for største Delen tilhøre mig selv, og altsaa i Heimskringla ere paa deres urette Sted.

55Vel har G. bliver Rec. ved, i Fortalen villet forsvare sin Fremfærd, men for det Meste *fra en urigtig Synspunkt*, som om det især var Spørgsmaalet om det gamle Versemaal og Riimbogstaverne, da der dog *uden de sidste* gjerne kunde gives en troe Oversættelse. Min Yttring at jeg saae langt mere paa at Versene, uden at tage deres Aand og Indhold, beholdt Livlighed og Velklang, om jeg end maatte bruge andre Ord og Vendinger, finder Rec. saa *ubestemt* udtrykt at den vel kunde forsvares, men naar det skal betyde hvad Man seer i mine Vers at der skal bruges Vendinger hvoraf ikke et Ord staaer i Originalen, og at stundum Originalens Hovedtanke udføres paa en ganske anden Maade, da er, mener Rec. *Aanden opoffret for Velklangen*.

Min Anmodning til Dadlerne om at gjøre det bedre afviser Rec. med den Bemærkning at de godt Folk vil ingen nye Oversættelse give af Snorro, men paastaaer at Man just af Agtelse for Snorro og mit Digtertalent (!!) og med Hensyn paa at jeg *ønsker med mine Medborgeres rigelige Understøttelse* at give en saadan, som hvad Prosaen angaaer var temmelig let, kan fordre jeg skal selv gjøre det bedre. Min Undskyldning for at jeg har maattet overspringe eller giætte paa endeel af Skjaldenes 56 Udtryk, vil Rec. ikke heller lade giælde, thi min *alvorlige Skiemt* om Skjalde Sprogets Dunkelhed anseer han for *blot Spas*, min Anke over at Intet er udgivet til Oplysning og at Versene ere saa slet oversatte i Folio-Udgaven kalder han *ugrundede Beskyldninger*, og henviser mig endelig til Professor Magnusen, Hr. Rask og den *ynge Olavii Arbeide*, hvilket sidste jeg skulde kunne faaet i Haandskrift.*Den Mulighed har jeg aldrig turde ladet falde mig ind, og da endog de *trykte Ark* af Edda ere mig nægtede, vilde Man uidentivl leet, om jeg havde forlangt en *Haandskrift*. Dette er et fuldstændigt Udtog af Recs. Sigtelse men, hvad lære vi heraf? At min Behandling af de Snorroske Vers ikke smager Rec.! Nu det vidste jeg forud. At Hjemmelsvers ikke maa forfalskes, og at der i de fleste af disse ei er megen Poesie? Nu, det vidste jeg ogsaa, men har jeg villet oversætte dem som Hjemmel? Nei, jeg har tvertimod sagt (Fortale S XXXII.) jeg mener det er klart, at saamegen Vigtighed den gamle Versebygning, ja tildeels alle Vendinger og Udtryk have for *Historikeren*, saa skal dog Oversætteren især af Versene i en Folke Krønike see langt mere paa, at de, uden at tage deres Aand og Indhold, beholde Livlighed og Velklang, 57om han end derfor tit maae bruge andre Ord og Vendinger, gjøre dem snart kortere, snart længere end dem han har for sig, og dette er nødvendigt hos Snorro, fordi de fleste Vers han, mest som historisk Hjemmel, har anført, ei have andet poetisk Værd end enkelte Billedudtryk og vittige Vendinger, som ligefrem oversatte vilde tit enten ganske tabe sig eller dog gaae forlorne for de fleste Læsere. Er ikke Grundsætningen her ganske bestemt udtrykt saaledes som jeg har anvendt den; og hvorfor har Rec. kun anført *en Stump* heraf? Var det for at indbilde Folk at jeg havde gjort hvad jeg ikke turde være bekiendt, at jeg havde lovet en ligefrem Oversættelse kun uden Riimbogstaver, og falskelig udgivet mine egne Vers for de gamle Skjaldes? Nu, var det myntet derpaa, da var Fremstillingen ikke saa gal, men ellers begriber jeg rigtig nok ikke hvad det kan nytte at fortælle Folk vidt og bredt at jeg virkelig har gjort hvad jeg sagde og ikke gjort hvad jeg sagde jeg ikke vilde. Nei, naar Rec. vilde baaret sig ad som en Mand, da skulde han søgt at overbevise mig om at min Grundsætning var falsk, søgt *at bevise*, enten at Snorros Vers ligefrem oversatte kunde hos Lægmand forhøje Velbehagen i Snorros Læsning, eller at det var utilladeligt at behandle Versene som jeg gjorde og at jeg altsaa skulde, enten 58som Peder Klausen udelade dem, eller ligefrem oversætte. Men, hvad Beviis har Rec. ført, hvad Grund har han angivet? Det er *Hjemmelsvers* siger han. Ja vel, men for hvem? for Folket i Almindelighed eller for Historikeren? Dog vel for den sidste, og for ham vil jeg jo ikke engang oversætte Snorros Prosa end sige Versene, vil han undersøge Snorros Hjemmel, da kan han vist ikke stole paa en Oversættelse, og allermindst paa en Oversættelse af Vers, hvis Mening saa ofte mellem de lærdeste Islændere var et Tvistens Æble, i hvilke mange Ord endnu vente paa deres Oedipus, og mange ei kan gives ligefrem uden at vorde Lægmand aldeles uforstaaelige. Men, siger Rec. deres eiendommelige Værd som rene Toner af Nordens Sang! Nu, det er som sagt, efter mine Tanker for det meste ikke stort, og det har de jo kun hvor de staae med deres Billedord og Bogstavriim, og naar disse ei kan beholdes kalder jeg den en Nar som vil pine sig for at faae hverdags Tanker til at hoppe i en Slags islandsk Takt, for at Læseren kiedsommelig skulde springe dem over, og en antiqvarisk Jernkræmmer rose det nette Spilleværk. Maae jeg dog spørge Rec. om jeg ikke havde Lov til at sige: jeg vil oversætte Snorros Prosa, Versene derimod ere mig deels dunkle deels tomme, derfor vil jeg ikke oversætte dem, 59men derimod vil jeg paa passelige Steder indfælde nye Vers, som skal tjene til at oplive og dybere indprænte Fortællingen? Har jeg da ikke meget mere Lov til at sige: de af Versene hos Snorro som jeg forstaaer og finder poetiske vil

jeg stræbe at oversætte, hvor jeg derimod kun finder eller forstaaer enkelte Billed-Udtryk eller vittige Vendinger, der vil jeg benytte dem paa det Bedste, og kun af al Magt stræbe efter at bevare de gamle Skjaldes Aand og intet historisk Træk tilsætte eller udelade? Troer Rec. ikke at den der ei kan læse Versene i Grundsproget faaer en sandere Forestilling om de gamle Skjaldekvad igiennem saadanne Efterligninger end giennem tørre Beenrade, nu, det blive hans Sag! men jeg maae see med mine egne Øine og følge min egen Overbeviisning. Troer Rec. at en inderligere Forening af Klarhed, Liv, Velklang og Nøiagtighed end den jeg kan afstedkomme, er mulig, saa har jeg samme Troe, som og min Fortale siger, men jeg kan ikke gjøre det bedre, og en Skelm der gjør det bedre end han kan! At lærde Islændere tit i Prosaen og stundum i Versene kunde hjælpe mig tilrette, derpaa tvivler jeg ikke, men den Ringeagt hvormed jeg og mine Arbeider hidtil ere blevne beegnedede af Dannemarks Boglærde, maae vel afholde mig fra at bede Nogen ene Hjælp, og vilde de lærde Islændere mig vel, da skulde de recenseret mine Prøver og friet mig fra den Sludder jeg nu har maattet spille Tid paa at dæmpe. Nei, eenlig, saa hjælpeløs og eenlig som neppe nogensinde en boglærd Mand stod i Dannemarks Hovedstad, har jeg maattet staae, og en retfærdigere Efterslægt skal vist snarere forundre sig over at jeg i den Stilling har kunnet gjøre saameget, end at jeg ikke har gjort mere, og jeg tør vædde med Rec. at naar hans Recension kun nævnes med dyb Foragt, da nævnes mine Prøver af Snorros Vers med venlig Agtelse, som et ikke misslykket Forsøg.

Men, maaskee er det dog sandt, at jeg nu, da jeg ønsker med mine Medborgeres *rigelige Understøttelse* at udgive en nye Oversættelse af Snorro, ei har Lov til at følge min egen Overbeviisning men skal følge - Recensentens? Hans dog vel neppe, om han ogsaa, hvad han vist ikke gjør, vilde rigelig understøtte Værket, men sæt nu, at Recs. Mening i vor *meningsløse* Tid kom til at gienlyde fra Mark og Fjeld, saa maatte jeg vel dog, ja hvad maatte jeg? lade Folket give dem rigelig Understøttelse hvis Mening de hyldede? Ja, naturligviis, men mener Rec. at det rokkede min Overbeviisning eller at jeg vilde skotte til Folkets Dalere som hine til Ægyptens Kiødgryder, da tager han mærkelig fejl. Jeg seer jo nok han mener det er *for min egen Skyld* jeg vil sanke Skillinger og oversætte Nordens Konge-Krøniker, og da den Mening sagtens er Fleres, og i al Fald en Sæd der vist vil bære hundredefold Frugt, kan jeg ikke undlade herom ret klart og bestemt at sige min Mening.

I min Fortale har jeg sagt *hvorfor* jeg ønsker at Krønikerne skal bekostes ved frivillige Bidrag, nemlig fordi jeg er vis paa, at den Slægt der ikke med Glæde bekoster dem *er dem ikke værd*. Jeg har sagt at jeg ikke ønskede at modtage *en Hvid* for mit Arbeide, men jeg sagde ogsaa, hvad jeg her gjentager, at som en fattig Mand uden Embede, turde jeg ikke troe mig vis paa at kunne anvende den Tid Arbeidet fordrede, uden al Understøttelse. Kunde jeg nu naae mit Ønske at gjøre Arbeidet uden al Betaling, hvem mener da Rec. det var som gav den rigeligste Understøttelse, Folket eller mig? ja hvem af os var det, selv i det Tilfælde jeg maatte nødes til at modtage et maadeligt Honorar: Folket der sammenskiød hvad de uden synderligt Savn kunde undvære, eller Digteren, der i det Mindste anvendte et Par Aar paa Arbeidet, paa et Arbeide, der sandelig ikke er tillokkende for en saadan? Jeg betænker mig intet Øieblik paa at sige, jeg troer fuldt og fast det 62var mig som bragde Fædrenelandet det største Offer, og hvis jeg heri tager fejl, skal det usigelig glæde mig at overbevises, thi Arbeidet i det Hele er kun min Lyst, fordi jeg synes det er min Pligt, og det er mit ramme Alvor at jeg med Fornøielse vil overlade det til enhver som jeg troer kan gjøre det endog kun ligesaa godt som jeg. Hvi jeg imidlertid anseer det for min besynderlige Pligt vil jeg og sige, for at Man desbedre kan rette mig, hvis jeg feiler. Jeg staaer nemlig i den Formening at kun en Digter kan sætte sig saa levende tilbage i Oldtiden, som den maae kunne, der skal oversætte de gamle Krøniker med Held, jeg anseer det for et sjeldent Tilfælde at en Digter har Sind til at erhverve sig de Kundskaber Oversætteren behøver, og hvad der er mere, til det møisommelige, langvarige og tildeels ensformige Arbeide slige Oversættelser kræve, til den Overvindelse det koster at anvende sin yderste Flid og siden skjule Fliden, saa en tykøiet Rec. skal sige: det er Smaaating. Nu mener jeg, at det sjeldne Tilfælde er indtruffet med mig, da min naturlige Kiærlighed til Fædrene i Forening med min Christendom, holder mine Digternykker Stangen, og bemestrer sig mit Øie, jeg veed meget godt at Dannemark har langt større Digtere og Sprogkyndige end jeg, men jeg veed ikke om det har 63nogen mere historisk, sprogkyndig Digter, og derfor agter jeg det for min Skyldighed at gjøre mit Bedste, at sige naar Man vil tage til Takke, og ikke istemme Recs. drilleverne, uforskammede Tone, thi i saa Fald har jeg viist hvad jeg kunde og vilde gjøre, og *saa maae det være nok*, og trøstigt overlader jeg det til Efterslægtens Dom, enten Dannemark har Ære eller Skam af, at Arbeidet blev ufuldendt. Hvorvidt nu Folket er enig med Rec. eller ikke, det skal vise sig deri, om Man til Udgangen af September dette Aar sammenskyder i det mindste de 13500 Rbdlr. vi har forlangt, den Ubetydelighed for to Riger som Rec. anseer for en umaneerlig Sum. Skeer det ikke, nu, saa veed jeg hvad jeg gjør, men det veed Rec. ikke.

Efter denne Forklaring maae det vel synes unødvendigt videre at besvare Recs. Anfald paa mine Vers, men for at det kan blive ret aabenbart hvor galt jeg har baaret mig ad, naar jeg, efter Recs. Mening bar mig galest ad, vil jeg endnu paatage mig det kiedsommelige Arbeide at bevise jeg har gjort hvad *jeg* har sagt, men rigtig nok ikke hvad Rec. siger.

Rec. begynder med Gizurs Hvæsseriim og siger at Meningen er *ordret* denne: Aldrig skal giæv Mands Datter høre at jeg sørgede, vi ville berede os til Trængsel i Skjoldenes Møde. 64Skiønt de tappre Krigere sige at Man kan vente Hedins Kvinde, skulle vi kiække staae Norges Konge bi i Striden.

Jeg gad vidst om det skulde være opbyggeligt for Snorros danske Læsere at læse Sligt paa et Slags Vers,

eller Umagen værd at pakke det ind i Riim. Jeg mener ganske alvorlig nei, men jeg mener ogsaa ganske alvorlig at Recs. Oversættelse er ingenlunde *ordret*, thi der staaer: aldrig skal Herremands (thegns) Datter høre at jeg sang sørgmodig (ogladan æfa ɔ: æpa) men Ordet hun skal spørge er: op og frem (buumz) i Skjolde-Thingets Trængsel! seiervante Vaabenbrødre! lad kun meldes Hedins Kvinde! vi dog vil i Pile-Haglen støtte troe paa Øster-Kongen. Her sporer Man dog Skjalden, og mon Man ikke hører ham *selv* tale giennem mit Vers

Aldrig skal Jomfru i Bure
Klageriim efter mig sjunge,
Men som det gialder fra Lure,
Tone det skal fra min Tunge:
Op, op, I Kiæmper saa bolde!
Klemmes og knager, I Skiolde!
Hildur! lad Heltene vaagne!
Hid komme Hedin og Høgne!
Vi skal om Kongen af Norge
Stande som Taarne og Borge.

65 Kan jeg gjøre ved at Rec. ei forstaaer de to første Linier og kalder de to følgende *Fyldekalk*, uagtet han som Literatur-Tidendens Kynding burde bedre vidst hvad Fyldekalk er, og istedenfor at lade Eftersætningen forklare sig det *eftersjunge* han snublede *over*? Hvad kan jeg gjøre ved at Rec. ikke har Øie for det levende Billede af den *almindelige* Kamp i Folkesagnet om Hedin og Høgne, at han er naragtig nok til at ville nægte dem Plads i den Skjalds Vers, som ved at kalde Hildur *Hedins Kvinde* tydelig viser, de stod ham for Øie, og gjorde det umuligt for Rec. uden hint Folkesagn han saa fornem skeler til, at vide det var *Hildur* han meende? Hvad kan jeg endelig gjøre for at Rec. er pedantisk nok til at snakke om hvad Slags Fæstnings-Værker Olav den Helliges Skjalde ventelig havde seet, naar Ordet Taarn kun bruges billedviis om Standhaftighed? Ja, naar det endelig kom til Stykket, mener da Rec. ikke Kong *Olav* havde seet *Taarne*, og troer han aldrig Skjaldene nævnede uden hvad de selv havde seet? Rec. kan troe jeg er selv i saadanne Smaating langt mere betænksom og *forsigtig* end han bilder sig ind.

Nu kommer Raden til Thormods Hvæsseriim, som Rec. oversætter hvad han kalder *ordret* saaledes: den hoppende Piil fremtrænger sig til stort Slag. Vaabenstunden voxer. Nu skulle Mænd ei være frygtsomme. Lader os være freidige til Angreb, men skye blødagtig Tale, i det vi kunne glade gaae til Spydthinget med Oluf.

At dette ikke er Dansk vil jeg forbigaae, da vi alt har seet saamange Prøver paa Recs. Stivhed i Modersmaalet, men at det er tildeels galt og heel plat maae jeg dog anmærke. Der staaer nemlig: efter det stærke Staal-Hagelveir stunder den hoppende Piil, Alger-Timen nu slaaer, ei skulle Hovmænd da svigte, Stævning forkynde vi nu, og ei skulle blødsødne Karle mundhugges med os, naar vi, opsatte paa Strid møde paa Landse-Thinget med Olav.

Nu er mit Vers saa lydende:

Pilen nu finder sin Hytte for trang,
Hopper som Fuglen i Bure,
Lyster at flyve med Susen og Sang,
Luften og Fylkingen fure.
Ikke saa ville vi Kongehalds-Fugle
Nu udi Ørnekle-Timen os skjule,
Hildur vi hilse, som Bjørnene brumme,
Der hvor de Bløde maae blege forstumme,
Hvor vi til Thinge med Olav nu fare,
Sværdene stævne og Skjoldene svare.

67 Enten nu Rec. vil troe det eller ikke, saa kan jeg see, at det samme Billede som jeg har udmalet i de første Linier stod for Thormod, ja at han malede det ligesom jeg for sine Samtidige, og skulde det nu ikke være min Skyldighed at række mine Samtidige et Seeglas da jeg veed de er smaaøiede? Naar Rec. selv finder at Udtrykkene: Kongehalds-Fugle og Ørnekle-Timen er i Skjaldenes *Aand*, da han ikke kan nægte at *Meningen* er udtrykt og den idelige Gientagelse af Spyd og Sværd trætter *vort* Øie, og da han ei engang kan sige mig bestemt hvad skelnir hölldar er, hvor kan han da være saa barnagtig at fortælle: de Ord maatte ikke bruges fordi de ikke staae i den skrevne Billedbog, som om jeg havde lovet at holde mig til den? De sidste fire Linier seer jeg nu kunde gives nærmere efter Texten, og vilde Rec. lært mig det skulde han havt Tak, men udtrykke de ikke alt som de ere, Textens *Mening*, eller skal jeg troe Rec. bedre end Olavsen og mine egne Øine? kunde jeg drømme om at Rec. vilde op at age og oversætte enn slökni seggir skyli ord um fordaz: men skye blødagtig Tale, da jo dog Folio-Udgaven kunde lært ham det rette!

Men, hvad hører Man? endog det gamle Bjarkemaal, udbryder Rec., maaskee det ældste 68 nordiske Digt

vi have tilbage er *unøiagtigen* oversat. Nu, nu! ikke saa ivrig, Hr. Rec.! den Enthusiasme og stormende Nidkiærhed klæder ham tilforladelig slet ikke godt. Om nu saa var, at det gamle Bjarkemaal var oversat lidt unøiagtig, hvad saa? Rec. skulde min Troe først, som jeg, prøve sin Nidkiærhed paa dem der oversætter hvad der er meget ældre, og efter min Mening, en lille Smule vigtigere: *Bibelen ikke lidt men meget unøiagtig*, da tænker jeg, han glemde at forivre sig over Smaating, og Smaating var det dog vel om en Linie i en gammel Krigssang var forfeilet, især naar jeg havde gjort mit Bedste for at ramme det Rette, og aldrig havde lovet at gjøre Meer. See, nu tænker jeg Rec. omtrent er afkiølet, saa Man dog kan faae et lille Ord indført, og nu *maae* jeg da tage mig den Frihed at spørge hvori Ulykken egenlig bestaaer? Hvad siger han? *saaledes staaer der hos Olavsens og saaledes hos Grundtvig*, den med Oldtidens Aand saa passende Beskrivelse af Morgenstunden er i den nye Oversættelse blevet til noget ganske andet, det Træk at Rolfs Kæmper kaldtes Adilses Staldrødre er udeladt, og det er just vigtigt, da det viser at Skjalden sang det gamle Bjarkemaal og ikke en Omarbeidelse. Det var nu den første Strophe, og i den anden er de blot ætgode 69 Mænd gjorde til Adelsmænd og vakkre Svende, som giver et falsk Begreb, da Man tænker paa Middelalderens Riddere og Svende eller paa Hoffernes Hirdmænd og Giæster. Og, hvad saa mere! Aa, ikke andet, har Peer Nittengryn ikke kunnet finde flere Gryn end de, saa maatte Verset være ganske ypperlig oversat, dersom ellers Rec. havde nogen Forstand paa Sligt, thi det kan saamænd altsammen blive godt endnu. Nu skal han bare høre sine evige Løier. Rigtig nok, seer han vel, har det hidindtil været høi Mode i Literatur-Tidenden og i de andre Literaturens Smaagader med tilgrændsende Slagterboder, at naar Man blot er af anden Mening end Grundtvig saa har Man Ret, men for slige Ietfærdige Læsere har jeg naturligviis ikke oversat Bjarkemaal, og forudsat nu, at jeg i det Mindste havde ligesaavel Lov til *med Grund* at være af anden Mening end Olavsens som Rec. vil *uden Grund* have det samme, saa trøster jeg mig og til at forsvare mine Linier

Længer ei, I Kæmper! lænter!
Sol og Værk paa eder venter.

imod Olavsens:

Det er alt Tid for *Trælle*
Til Arbeide at gaae,

og det havde derfor været ganske fornuftigt af Rec. at dæmpe sin Henrykkelse over det gamle 70Krabask-Malerie, imens han saae efter, *hvorpaa* det egenlig kom an, om det deilige Trællesyn kun var en sød Drøm eller et Træk af den virkelige Verden. Der staaer nemlig i Texten

Mal er vilmögum
At vinna erfidi

og at det er Ordet vilmögum som skal dømme os imellem, kan han ikke nægte. Er det nu saa afgjort, at det Ord betyder *Trælle* og *ikke Kæmper*? Nei, intet mindre, og Sammenhængen skal vist ikke friste, thi Beskrivelsen af Trællenes Morgenduelighed er saalidet i Oldtidens og Sangens *Aand* at Skjalden aabenbar havde solgt *Hovedkiød* hvis han havde opmuntret Kæmperne til at vaagne med den Bemærkning, at nu var det *Tid for Trælle* at gaae paa Arbeide. Varianten frister ikke heller thi det er vikingum, og det maatte da aabenbar ei alene være en afgjort Sprogfeil at oversætte vilmögum *Kæmper*, men en tvungen Sag efter Sprogloven, at oversætte det: *Trælle*, naar Man skulde bekvæmme sig til den Urimelighed. Forgiæves søger Man imidlertid i vore islandske Ordsamlinger om et vil som betyder *Trældom* uagtet det selv da ikke lignede Skjalden at sammensætte det med mags Søn eller Frænde, og Man behøver kun at kaste op 71 i Glossaret til Sæmunds Edda for at see, hvor lidt Man veed om Ordets egenlige Bemærkelse. Derimod veed vi alle at Vili var et Gudenavn og at det er almindeligt at kalde Kæmper Gudefrænder, og da det passer ligesaa godt i Sammenhængen som *Trælle* slet, maatte jeg vel dog have Lov til selv i den strængeste Oversættelse at forstaae et tvivlsomt Ord paa min Viis, ligesom andre har forstaaet det paa deres, uden derfor at kaldes til Regnskab som for et crimen læsæ sanctæ Bjarkemaal, og hvor latterlig Recs. Stohei er, indsees først ret, naar Man veed, hvorledes de islandske Vers hidtil ere oversatte, hvad Forskiel der kan være mellem Gunnar Poulsens og Gudmund Magnusens eller John Olavsens Oversættelse af samme Vers, men Rec. stoler paa at kun Faa veed Noget af Sligt og tænker aliquid hæret. Jeg kunde end have Adskilligt herom at fortælle, men det er ikke Umagen værd, og jeg vil kun bede Rec. stave paa hvad jeg mener med Verset af Havamal

Theim er hangir med ham
Ok skollir med skram
Ok vafir med vilmögum.

Vil Rec. nu vide hvorfor jeg kaldte de ætgode Mænd *Adelsmænd* og vakkre Svende? Det skal jeg saamænd sige ham: ætgode er ikke Dansk og velbaarne nændte jeg ikke at kalde dem, 72thi saa maatte han jo strax have tænkt paa *Velbaarenhederne*, og see, Noget maatte jeg dog kalde dem, men jeg skal give ham et godt Raad: naar han vil høre paa Bjarkemaal skal han glemme at han hedder en lærd Mand, saa glemmer han nok sin ubetimelige Lærdom med det Samme, og det lærde Tøierie forstyrrer naturligviis ogsaa Illusjonen *fordi* Man havde heller ikke saadanne lærde Folk paa de Tider; men skulde nu det Raad være for tungt at følge,

saa vil jeg give ham et andet som er deslettere, at naar ved mit Vers Riddere og Svende gaaer ham om i Hovedet, saa skal han bare sige: nei det er bedst at blive ved Jorden, thi der var da nok Adelsmænd paa Jorden førend de kom til Hest, og vakkre Svende med hvem ingen Ridder gjorde Blæst, saa skal han see det gaaer ganske godt an *paa Dansk* at kalde Ætgode Mænd Adelsmænd og vakkre Svende, men kan slet ingen Ting hjælpe, saa kan han bilde sig ind at Adelsmænd skal betyde Adils Mænd, saa slaaer han to Fluer med eet Smæk. Forresten kan han være ganske rolig for at Thormod ikke gjorde et nyt Bjarkemaal naar han vilde synge det gamle, thi jeg kan forsikre ham, at naar jeg kunde synge, og skulde synge Bjarkemaal paa Islandsk vilde *jeg endogsaa* tage Adils med, men at lukke ham ind i mit danske Vers 73for at han skulde give mig Skam til Takke, ligesom han gav Rolfs Kæmper der sang og sloges for ham, det betakker jeg mig for. Hvem der vil ham noget, finder ham nok i det Musehul han slap ind i, og ingen skikkelige Folk kan fortænke mig i at jeg lader ham blive siddende der, men vil Rec. trække ham ud og sætte ham paa Vers med Trællene og de ætgode Mænd, da misunder jeg ham ingenlunde Fornøielsen saalidt som den Ære at have reddet det gamle Bjarkemaal fra det Vanrygte min Oversættelse mellem simple Folk let kunde bringe det i.

I Thormods Sang, siger Rec. forekommer et stygt Billede om

Det store Ravnegilde
Hvor der skives op saa rart,
Hvor Man drikker til Man hikker,
Og gaaer hjem hvis ei Man ligger.

Ja, vist, smukt er det Billede ikke, men vel omtrent som Billeder kan falde i den Gildes-Sal hvor Man skiver op for Ravne, og at Thormod taler udtrykkelig om den kan jo Rec. ikke nægte. Jeg gad ellers vidst hvad det skal betyde, naar Rec. vil sammenligne mine Vers med Originalens da at fare med Stumper? Maatte kanskee Læserne ikke see at Thormod i de forrige Linier spaser med Olavs fraværende Skjalde, spørger, om han ikke venter dem snart hjem og 74taler saa om Ravnegildet der forestod, hvor Man enten kom vel fra eller blev liggende. Kan Rec. nægte at jeg har forbundet dette paa den simpleste Maade af Verden og at Udfyldningen er i Skjaldenes Maneer og i Versets Tone, eller kan han sige mig bestemt hvad vaga viggrudr er?

Ligesaa lidet passende, hedder det fremdeles, ere Oversætterens Tillæg flere Stæder f. Ex.

Hænge maatte Næser høie,
Uomskaarne Hjerter grue,
Da de fik paa Val at skue
Olavs hvasse Løveøie.

See, see! saa var det forrige Tillæg *upassende*, det syndes mig dog ikke Rec. beviiste, og saaledes er det flere Steder! Ja det er da vel Rec. vant til, skulde jeg haabe, at finde Meget i mine Bøger, som ikke passer i hans Kram. Dog, lad os høre, hvormed jeg nu har forsyndet mig igien! Texten taler hverken om høie Næser eller uomskaarne Hjerter, siger min kloge Rec. hvilket sidste Udtryk Sighvat Skjald *ogsaa neppe* vilde have forstaaet, *end mindre lader den disse som Oversættelsen synes at gjøre, skue Kong Olav*. Nu, det kan jeg Mari lide, nu begynder Herren at føre sig op, sige mig der to Vittigheder i een Kiøre! det er da ikke saa sært at Næsen ved slige Leiligheder 75gaaer lidt til Veirs, men Rec. havde dog gjort vel i ikke at lade sine Øine *rende efter Næsen*, men heller ladet dem see, hvad der stod i min Bog, thi til al Uheld staaer det Rec. spidsede sin Næse paa der netop ikke, saa Vittigheden gaaer sin Gang og lader Rec. staae med en lang Næse og prøve, *om han med den kan see at der ikke staaer i Bogen S. 45*

Da de fik paa Val at skue,

men:

Der man fik paa Val at skue.

saa det rigtig, mildest talt, seer ud som om Rec. havde først i sin hønæsede Begeistring gjort den flau Vittighed, og siden, for *ikke* at have *gjort den omsonst*, læmpet Texten derefter. Men hvad siger ikke Ordsproget! hvad der gaaer af Næsen i Munden spildes vel ikke, men Kraften gaaer af, og det være nu en Lærestreg for min Rec. til en anden Gang at see sig vel for, inden han øver sin Vittighed paa at *forgjøre* mine Vers.

See det var om de høie Næser, og hvad nu de uomskaarne Hjerter angaaer, da tvivler Rec. om at Sighvat vilde have forstaaet det Udtryk, og, mellem os sagt, jeg tvivler selv, men synes Rec. ikke, at vi da gjorde bedst i slet *ikke at fordanske* Snorro og i al Fald ikke Sighvats Vers, thi udentvilt forstod han allerbedst den islandske Text.

76I Øvrigt være det mig tilladt at adspørge Athene og Literatur-Tidenden, een for begge og begge for een, hvi Udtrykkene: høie Næser og uomskaarne Hjerter ere dem saa modbydelige, om det er fordi de har hjemme i det gamle Bibelsprog, eller for Idee-Associationens Skyld, eller fordi det ikke synes dem sømmeligt at tale saa om de Thrønder der sloge Hellig Olav ihjel, samt hvad de vel mene löghreitendom betyder?

Ei var det i Kæmpelud
Hunden barkedede sin Hud,
Større Daad som større Sind
Om end ei saa tykt et Skind
Saae Man paa den Dogge bold,
Som ei frygted Finne-Skjold,
Satte over Grøft og Giærde
Beed i Thore Haand for Hærde.

Sighvat Skjald har, efter Recs. Sigende, visselig slet ingen Deel i dette Vers, thi Meningen af hans er denne: jeg hørde fra Hjemmet, at Guldets Bærer, der æggede Thore, *ei kunde vise sin sande Kraft*. Hvo saae større Værk af en modig Hund, end da hiin Stridens Helt trængde frem imellem Krigskredsene (Skjoldene) Gierder at hugge paa den kongelige Mand.

Rec. siger om mit Vers at det baade er utydeligt og uskiønt, ventelig fordi han med al 77sin Sagacitet ikke kunde rette Trykfeilen og kan ikke finde sig i Hunde-Lignelsen, men jeg kan ikke Andet sige end at det Rec. har kiørt sammen er for mine Øine noget Hundetøi der tilhører Sighvat langt mindre end mit Vers, og er et Produkt af Rec. i sin Kraft ret laus in fine eller Rosinen i *Pølse-Enden*.

Snorros Prosa lærer os nemlig at Verset skal handle om, hvorlunde Reenskoften beskiærmede Thore mod Kongens Hug, men kunde dog ei frie ham for at blive saaret i Haanden.

Naar vi nu læse: Hjemme jeg spurgde at Trolldom Guldtræet (Manden ∴ Thore) dulgte, men af ingen Hund saae Nogen større Daad end af den Høihjertede som nappede Thore, og denne Oversættelse trøster jeg mig til at forsvare *I Folio-Udgaven kan Man finde i det Væsenlige det Samme., da er det dog vel aabenbart at Sighvat har Deel i mit Vers, at han, med Hensyn paa Thores Tilnavn (Hund) ogsaa kalder hans Modstander en Hund, og naar der nu i de sidste Linier tales om et Anfald ved at sætte over Giærder da synes det mig midt i det Dunkle klart, at Sighvat vedbliver at ligne Kongen ved en modig Hund, og hans Frembrud af Skjoldborgen ved Spring over Grøft og Giærde. Hvorledes tør da Rec. vove at sige den Usandhed at 78et Vers ene tilhører mig som ei alene grunder sig paa Texten, men udtrykker Saameget af den som endnu Nogen har forstaaet, og langt mere end Rec. forstaaer!

Rec. mener, at de anførte Exempler, som let kunne forfleres ere tilstrækkelige til at bevise hans ovenfor yttrede Paastand, og at enhver, der ikke anseer Heimskringla blot for en Morskabsbog vil med ham nære det Ønske, at de gamle Skaldeqvad maatte blive oversatte, vel ikke aldeles ordrette, men nøiagtigere end i den meddelte Prøve. Just Hr. G. var istand til at gjøre dette, hvis han vilde, uden at Versene derfor skulde savne Velklang.

Hvad synes dog Dannemænd om Sligt? Efterat jeg har gjort min yderste Flid med at oversætte og benytte de, som hver Kynding veed, saa dunkle og tit endnu uforstaaelige Vers i Snorro, og har sagt: Venner! jeg byder det Bedste jeg har, jeg veed det er saare ufuldkomment, men jeg beder at tage til Takke, til noget Bedre kan gives; efterat dette er skeet, kommer en Rec. og siger mig, Sligt. Han søger ikke at bevise at Meningen i dette eller hiint Vers er forfeilet, Noget jeg baade maatte og vilde takket ham for, naar det var gjort med Forstand, nei han siger at Versene er forfalskede, han paastaaer at jeg godt kunde oversat dem baade rigtig og skiønt, men *vilde ikke*, han udplukker enkelte Vers, giver en vilkaarlig Oversættelse som ofte strider baade imod Texten og Folio Udgaven, anfører ingen Grunde for sin Oversættelses Rigtighed, men dømmes uden videre efter den mine Vers, og lader saa tilsidst som om han kun havde paastaaet, at Man maatte ønske Versene *nøiagtigere oversatte*, et Ønske jeg jo selv har kundgiort; siger saa tilsidst at Versene *ei skal oversættes ordret*, skiønt de jo uden det hverken kan være den tilførladelige Hjemmel eller de gamle Kvad i deres eiendommelige Skikkelse, som netop er hvad han har fordret, og 79hvorpaa han her bygget sine Klager og Beskyldninger. Synes I ikke, Dannemænd! at der hører Noget til at bære en saadan Løn for velvillige, uegennyttige Bestræbelser, og blive ved ufortrøden at arbeide for den Slægt, som taalder at en saadan Røst staaer ene, og hoverende, som om det var Dannemarks! Synes I ikke at om der blot var, hvad selv Rec., ikke alene min, men mit Arbeides arrige Fiende, neppe tør nægte, blot *fem* af de to og tyve Vers jeg har leveret, hvori det var lykkedes mig, hvad der aldrig før er lykkedes, uden at skade Aand eller Indhold at forvandle islandske Skjaldekvad til smukke danske Riim, synes I da ikke, at det allerede var Taks værd, og at det var uforskammet at overfuse mig, fordi det ikke var lykkedes mig lige saa godt med dem alle, at gaae i Rette med mig om hvert Ord og hver Tøddel, som om det gjaldt en Saligheds Sag, ja selv, som Rec. at lede efter Noget som kunde gjøre mit Arbeide latterligt, og skabe selv hvad han ei kan finde? Men er det nu ovenikiøbet saa, som jeg har beviist, at selv de Vers Rec. har udkaaret til Beviser imod mig, udtrykke trolig Textens Mening, saa godt som jeg med de Hjelpemidler jeg havde, kunde forstaae den, hvad fortjener da den Rec. der ved en saadan Leilighed tilknuger Øinene for den ærlig anvendte Flid, snoer sig fra at tale om de Vanskeligheder jeg har overvundet, tier med de Vers han anseer for veltrufne, bedømmer mit Arbeide ene efter dem han anseer for mislykkede, og viser sig selv deri som en Stymper? Hvad fortjener endelig den Rec. som selv tilstaaer at jeg har skildt mig vel ved Prosaen i begge Krønikerne, ved det der udgjør Krønikerne, og er det Eneste Man hidtil har havt, og at selv Saxos Vers ere heldige forvandlede til danske, men som derpaa søger at nedsætte mit møisommelige Arbeide med Snorros Prosa til en Smaating, søger at

indbilde Folk, at det Man egenlig behøvede mig til, *Snorros Vers* dem har jeg forhutlet og skamskiændt og det souagtet jeg godt kunde oversat dem skjønt, altsaa af Grillenfængerie eller Ondskab? Hvad fortjener en saadan Opførsel uden *den dybeste Foragt?* den har jeg stræbt at afpræge i mit Svar, og kun, ved som oftest at gribe Skiemte-Tonen, stræbt at formilde baade hos mig selv og mine Læsere, det pinlige Indtryk en saadan Opførsel maae gjøre paa hvert ægte dansk Gemyt, stræbt at gjøre den mere til Gienstand for Ynk end Afskye, og dog forhindre dens skadelige Virkninger, ved at vise den i sin Latterlighed. Hvad der er min rene Alvor, har jeg sagt, at med Hensyn paa *mig selv* ønsker jeg heller at undgaae end at udføre det begyndte Arbeide, men jeg ønsker at udføre det, fordi det i mine Øine er nyttigt, *min Skyld* bør det ikke være, om det forhindres, og derfor, ja derfor ene og alene, har jeg paataget mig det modbydelige Arbeide at giennemgaae og besvare en saadan Recension; thi visselig, for min egen Skyld gjør jeg det ikke, den jammerlige Ære Verden giver har jeg viist jeg baade kan og vil undvære, og mit Arbeides virkelige Værdie kan al Verdens Recensentere ligesaalidt tilintetgiøre, som den glade Bevidsthed, at jeg og ved dette Arbeide har stræbt af al Flid at være mit Fædreland saa gavnlig, som de Evner og den Leilighed Gud skiænkede, tilstæde.

Recs. usle Indvendinger imod at sætte Anders Vedels Billede foran den Bog han først skiænkede Danmarks *Folk*, imod Udeladelsen af Kapitel-Inddeling og Sligt er jeg nu ikke stemt til at besvare efter Fortjeneste, og vil slutte med det Ønske at Dannemark, enten det forsmaaer eller annammer mit Arbeide, maae vise sig de Fædre værdigt hvis Minde jeg med sønlig Hu stræbde efter Evne at ære og oplive!!!